N°. 24. Donderdag 13 Juni 1918. 18de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL
ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST",
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

PROGRAMMA

voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Vereeniging „Oost en West" te Apeldoorn, op Zaterdag 6 Juli 1918 (Zie Meded.).

1 uur n.m. Noenmaal in het hotel „De Nieuwe Kroon", Loolaan, te Apeldoorn, door het bestuur der afdeeling Apeldoorn, aangeboden aan de Hoofdbestuursleden.

2 uur n.m. Hoofdbestuursvergadering in hetzelfde Hotel.

2½—4½ uur n.m. Algemeene vergadering in hetzelfde Hotel.

Na afloop van de algemeene vergadering wandeling in het Koninklijke Park.

6 uur n.m. Gezamenlijk middagmaal in hetzelfde Hotel (prijs ƒ 3.— per persoon).

8 uur n.m. Javaansche en Soendaneesche Sproken door den heer B. Alkema, afgewisseld door muziek en zang van eenige leden van de Krontjongclub der M.K.L.S. te Deventer.

Gelegenheid tot overnachten (vanaf ƒ 2.75 per persoon) zal bestaan in het reeds genoemde Hotel „De Nieuwe Kroon."

Leden, die de vergadering zullen bijwonen en aan het middagmaal om 6 uur n.m. wenschen deel te nemen en/of logies wenschen te bespreken, worden uitgenoodigd zulks vóór 29 Juni a.s. mede te deelen aan den Secretaris der afdeeling Apeldoorn, den heer T. Gerdes Oosterbeek, Emmalaan 7, aldaar, die zoo vriendelijk zal zijn om voor de bespreking zijne tusschenkomst te verleenen.

De Secretaris van het Hoofdbestuur,
E. F. GROOSS.

Misvatting.

Wij ontvingen onderstaand schrijven, waaruit blijkt, dat wij verleden week in het artikel „*Prof. Steinmetz over Japan's verraderlijke en hebzuchtige neigingen*", onze bedoeling niet duidelijk genoeg schijnen uiteen gezet hebben, om misvatting te voorkomen. Daar 't misschien anderen evenzoo gegaan is, plaatsen wij gaarne dit „Ingezonden stuk", met een kleine opheldering.

„Leiden, 7 Juni 1918.

Geachte Redactie.

Met verbazing en ergernis las ik in het „Koloniaal Weekblad" van 6 Juni 1918 een redactioneel artikel, dat geschreven was naar aanleiding van een protest tegen het overnemen van Prof. Steinmetz' artikel in „De Toekomst", getiteld: „De Toekomst van Nederlandsch Indië". Zeer zeker is het goed, een stuk als dat van Steinmetz aan de lezers van dit blad bekend te maken, vooral waar er een rubriek „Literatuuroverzicht" bestaat, die zonder commentaar verschillende meeningen kan opnemen. Wat de tweede alinea betreft ga ik dus geheel met den redacteur mee.

Daarna komt echter, o wonder, het commentaar, waarvan het niet-aanwezig zijn eerst werd toegejuicht: „Prof. Steinmetz behandelt een afgezaagd thema. De spionnage-vrees is een uiting van kleingeestige schuwheid voor den vreemdeling, dien men liefst buiten de deur zou houden, of, lukt dit niet met goed fatsoen, dan onze kostbaarste voorwerpen voor zijn oog en mogelijke begeerlijkheid verborgen houden. Het is een uiting van den echten Jan Salie-geest, die het liefst rustig in zijn hofje onopgemerkt blijft."

Het kunststuk is geleverd: het waarschuwen voor buitenlandsche indringers, toekomstige vijanden, nu spionnen, is met een fraaie tirade geproclameerd tot een uiting van den Jan Saliegeest!

Wel zegt de redacteur even verder, dat er veel reden toe is, sommige lieden van spionnage te verdenken. Hij, die er tegen waarschuwt en aandringt op maatregelen om een buitenlandsch gevaar te keeren, uit echter opeens een Jan Salie-geest. Men kan natuurlijk van meening verschillen omtrent de soort van maatregelen, maar de wensch dat ze genomen worden getuigt van voorzichtigheid en flink aanpakken tegelijk, en is verre te verkiezen boven den wensch, alles maar op zijn beloop te laten en Gods water over Gods akker te laten loopen.

Met dank voor de opname,

W. J. LEYDS Rzn.,
Leiden. Cand.-Ind. Ambt."

Vertrouwen geeft vertrouwen en wekt genegenheid, wantrouwen baart wederkeerig wantrouwen en voedt haat. Staat een kalm denkende, rustig handelende, niet door vrees en wantrouwen beïnvloede en niet tot zenuwachtig handelen gedreven regeering, die de *welvaart* van het volk of van de volkeren, over wie zij gesteld is, vóór alles op het oog heeft, niet het sterkst in den vloed der tijden? *Alles maar op zijn beloop laten en Gods water over Gods akker laten loopen*, wie heeft dat beweerd? Wie zal ontkennen, dat men dijken stellen moet tegen de schadelijke uitwerking van dien vloed en daartoe zal een wel bestuurd volk met liefde meewerken en offers brengen. Mits, het hoofd kalm blijve, en men niet als een angstige vrek voortdurend op den loer ligt, of een vreemdeling ons huis nadert en dezen als een verrader of een belager beschouwt. In het laatste geval lokt men berooving en iedereen vergenoegt er zich in, zooals in Hooft's Warenar met de pot de sympathie van het publiek niet is voor den beroofde, maar voor den roover, evenals in Molière's blijspel niet voor den *waakzamen* Harpagon.

Het is zeker een droevig gebrek van ons, Nederlanders, niet alleen van den allerlaatsten tijd, maar reeds van zeer lange dagteekening, om met wegdenking van Oranje's spreuk: „*Je Maintiendrai*", steeds angstig te overwegen door wie wij zullen worden opgeslokt.

Men roemt Japan om zijn vlugge ontwikkeling, die het van een haast onbeteekenend rijk in korten tijd gemaakt heeft tot een mogendheid, met wie overal ter wereld rekening gehouden wordt. Er bestaat nu een neiging om voornamelijk te denken, dat Japan zijn opkomende macht zal misbruiken om een struikrooverspolitiek te volgen, naar het voorbeeld van de minwaardige elementen uit de Europeesche beschavingswereld. En ieder meent de regeering, in een constitutioneel land, met een volksregeering als het onze nog wel, te mogen verdenken van blind te zijn voor dreigend gevaar en geroepen te zijn om haar te waarschuwen *voor buitenlandsche indringers, toekomstige vijanden, nu spionnen*.

In de dagbladen, onlangs nog in een driestar van *De Standaard*, als een gerucht, vond men opgenomen het bericht, dat uit officieele kringen in Tokio gemeld wordt „dat men er op bedacht was, zich met „Nederland als in oorlog geraakt aan te dienen, zoo-„dra mocht blijken, dat Nederland, in zijn regelin-„gen met Duitschland, ook maar in iets getreden „was, dat aan Duitschland eenig voordeel beloofde „boven de Geallieerden. Of dit zoo was of niet was, „zou men te Tokio geheel op eigen gezag beoordee-„len, en was men in het Japansche Kabinet metter-„daad van oordeel, dat Nederland aan Duitschland „iets toewees, dat uitging boven hetgeen aan de Ge-„allieerden gegund werd, zoo zou men geheel eigen-„machtig verklaren, met Nederland in oorlogstoe-„stand te verkeeren." Het is zeer zeker onvriendelijk zich zoo te uiten, maar het spreekt haast van zelf, dat, als Nederland zijne neutraliteit zoo slecht weet te handhaven, dat een der oorlogvoerende partijen onredelijk of opzettelijk boven de andere bevoordeeld wordt, dit van elders verzet geven moet.

Wil Japan zich aan het hoofd stellen van eene nieuwe beschavingsperiode in Azië, zijn wij dan niet aangewezen om het Indië, dat gedurende eeuwen met ons verbonden is, daarin een glansrijke, zelfstandige plaats te doen innemen?

Liever dan onze toekomstige vijanden wenschen wij in de Japanners onze vrienden te zien.

MUDATO.

„Mudato", zoo luidt, gelijk den lezers van ons weekblad reeds bekend is, de naam der onlangs opgerichte Vereeniging tot bestudeering van de muziek, de dans- en tooneelkunst van Oost- en West-Indië.

Op Zondag 9 dezer des namiddags ten 2.30 ure gaf zij in het gebouw Diligentia te 's-Gravenhage een demonstratie van Indonesische muziek en danskunst, waartoe velen genoodigd waren.

Het programma bestond uit:

I. Maleische liederen, te zingen door Emiel Hullebroeck, met vleugelbegeleiding.

II. Javaansche liederen en dansen, met begeleiding van één of meer Javaansche instrumenten, door een aantal Javanen uit te voeren:

a. Gestyleerde gang van Ardjoeno en Gathoot Kotjo, twee bekende figuren uit het Javaansche tooneelrepertoire, met begeleiding van de gamelan: *Ajaq-Ajaqan*, in het vijftonige stelsel.

b. Het lied *Dandang Goelo* (Het zoet verlangen), in twee toonstelsels te zingen.

c. *Kelono*-dans. Gamelanbegeleiding: *Bindrong*, in het zeventonige stelsel.

d. Ladrang penganten, in het vijftonige stelsel. Dient tot begeleiding van een bruiloftstoet.

Zeer fijn merkte de bizonder muzikale secretaris R. M. A. Soerjo Poetro (die ook de noodige uitleggingen gegeven had) in het laatste nummer op, dat z.i. door de muziek de gewenschte samenwerkende vereeniging tusschen Oost en West zou kunnen tot stand worden gebracht.

Bij den aanvang hield de voorzitter een aanbevelende rede, en alle aanwezigen ontvingen in de zaal een rondschrijven van den volgenden inhoud:

„In Februari van dit jaar heeft te 's-Gravenhage de oprichting plaats gehad van „*Mudato*" *Vereeniging tot bestudeering van de muziek, de dans- en tooneelkunst van Oost- en West-Indië*", welke vereeniging ten doel heeft, de voortbrengselen dezer drie kunsten systematisch op te sporen, vast te stellen en op alle daartoe dienstige wijzen nader tot het Nederlandsche volk te brengen, alsook studiën en mededeelingen, daarop betrekking hebbende, openbaar te maken.

Het is duidelijk, dat deze vereeniging hiermede is getogen aan de ontginning van een nog nauwelijks te overzien terrein van zeer eigene en veelzijdige schoonheid, die aan slechts uiterst weinigen en nog maar zeer ten deele bekend is.

Het Bestuur is overtuigd, dat dit doel levendige belangstelling en daadwerkelijken steun zal vinden, zoowel bij de vele kunstzinnigen hier te lande, als ook bij de talrijke Nederlanders, die in Oost of West een groot en belangrijk deel van hun leven doorbrachten en er land en volk van nabij hebben leeren kennen en waardeeren.

Reeds mocht het Bestuur zeer welkome verklaringen van instemming ontvangen van verschillende personen.

Opdat de Vereeniging op doeltreffende wijze haar allereerste oogmerk, t.w. het met nagenoeg wiskunstige zekerheid vaststellen der muziek-, dans- en tooneelwerken, in het land van herkomst zelf, zal kunnen nastreven, acht het Bestuur het volstrekt noodzakelijk, de beschikking te verkrijgen over een kapitaal van 10 à 20 duizend gulden, teneinde in de eerste plaats zich te kunnen aanschaffen de noodige instrumenten, volgens de laatste uitvindingen: zooals fonografen, cinematografen e.d. Juist teneinde resultaten van groote wetenschappelijke waarde te verkrijgen, is deze vrij kostbare werkwijze onmisbaar.

Een beroep op den steun van allen, die in het geestelijk leven der volken van Oost- en West-Indië belang stellen, is dus alleszins gewettigd.

De leden betalen een jaarlijksche bijdrage van *f* 5.—. Lid-begunstiger wordt men door betaling van een jaarlijksche bijdrage van minstens *f* 30.— of door een gift ineens van minstens *f* 150.—.

Het Bestuur van „Mudato":

Dr. D. F. SCHEURLEER, Voorzitter.
R. M. A. SOORJO POETRO, Secretaris, (Obrechtstraat 129, Den Haag).
Mr. H. F. W. JELTES, Penningmeester.
B. D. ABDOELLAH.
Mr. J. H. ABENDANON.
Mevr. L. M. S. M. ESCHAUZIER-PABST.
E. L. HULLEBROECK.
Prof. Mr. Dr. J. C. G. JONKER.
Dr. H. H. JUYNBOLL.
R. M. NOTO SOEROTO.
Prof. Dr. Ph. S. VAN RONKEL.
Mevr. C. A. ROSE—MOLEWATER.
R. M. S. SURYA NINGRAT.
W. K. TEHUPEIORY.
R. TUMBELAKA.

Sprokkels.

X.

Dat het leven in Indië ook duurder wordt, blijkt o. a. daaruit, dat door den Bond van Inl. Bestuursambtenaren aan de regeering het verzoek gericht werd om duurte-toeslag te mogen ontvangen.

Tevens werd het verzoek gedaan om herziening en verbetering van salaris, en om het aantal opleidingsscholen met één uit te breiden en deze te Soerabaja te vestigen.

Bovendien werd op de laatst gehouden algemeene vergadering van den bond het bestuur verzocht om inlichtingen in te winnen, waarom er zoo'n groot verschil bestaat in de salarieering van Inlanders bij het B.B. en bij den Post- en Telegraafdienst. Het is dan ook wel vreemd, dat een leerling, die de eerste afdeeling eener opl. school voor Inl. Ambt. doorloopen heeft, bij het B.B. geplaatst kan worden op een maandgeld van *f* 10, terwijl een dergelijke leerling door den postdienst aangenomen wordt als Inl. assistent op een aanvangsalaris van *f* 50 per maand. De verschillende gouvernementsdiensten leggen zeer uiteenloopende maatstaven aan voor de betaling van in ontwikkeling gelijkstaande ambtenaren.

Het wordt meer dan tijd, dat daaraan een eind gemaakt wordt en een salarisregeling ingevoerd wordt, die voor alle ambtenaren en beambten van dezelfde ontwikkeling ongeveer gelijk is.

XI.

Abr. Exodus in het „Vrijzinnig Weekblad" schrijvende over onderwijs aan primitieve bevolkingen, is niet ingenomen met het thans verstrekte onderricht op de eilanden Timor, Lomblen en Alor b.v., al is het schema voor dat onderwijs ontworpen door een inspecteur van het onderwijs.

Hij betreurt het, dat op het paarden- en karbouwenrijke eiland de veeteelt nog niet tot hooger trap opgevoerd is. De Timorees moet tot veeboer gemaakt worden en tot landbouwer, evenals de bewoner van Lomblen en Alor, die leeren moet om de rijst- en djagongbouw intensief te drijven niet alleen, maar ook zijn krachten moet leeren geven aan de cultuur van koffie, katoen, pala, enz. En dat zal men niet gedaan krijgen met het tegenwoordige onderwijs. Dit moet er in de eerste plaats op ingericht zijn om het volk te toonen, hoe het voor zijn economische ontwikkeling gebruik kan maken van de natuurlijke hulpbronnen van zijn land.

Niet meer dan twee uur schoolsch onderricht wenscht schr. voor de jeugd; de rest van den tijd moet besteed worden aan practisch onderricht, dat haar met patjol en snoeimes in de hand intensieve grondbewerking en bemesting moet leeren, waardoor ze tienmaal meer uit den grond zal halen dan de ouders met hun verderfelijken roofbouw.

Geen Inl. goeroes of hulppredikers als schoolhoofd, doch een geroutineerd landbouwleeraar, bijgestaan door een paar onderwijzers voor de schoolsche opleiding en een aantal flinke leerlingen van de Cultuurschool te Soekaboemi b.v.

Voorstanders als we zijn van practisch onderwijs, dat zich voegt naar plaatselijke omstandigheden, juichen we het plan van Abr. Exodus tot op zekere hoogte toe, maar hij sla het schoolsche onderwijs niet te laag aan. Een zekere mate van ontwikkeling toch is noodig om het nut van nieuwe grondbewerking enz. in te zien, en dan — wanneer moet dat practische onderricht aanvangen? Kinde-

FEUILLETON.

DE MENARI. *)

—o—

Ik heb de menari zien dansen in het koepeltje van Rembokken, aan het meer van Tondano.

Het was Zondagavond. Na een neveligen dag van regen was nu het meer vol manelicht, en de meisjes en de jongens, die met vroom gebaar dien morgen ter kerke waren gegaan, in het stemmige, zwarte gewaad of in het wit der jeugd, waren nu gegaan naar het koepeltje van Rembokken, aan het meer van Tondano.

Hun trippelgang van muiltjes, 's morgens al gehoord, toen de klokken van de kerkjes aan het meer hadden geklonken, de geloovigen oproepende tot het gebed, werd nu ook vernomen bij het gaan van het jonge volk naar het koepeltje van Rembokken, aan het meer van Tondano.

Vol gerucht waren de wegen, vol blij gegons de paden, die voerden naar de dansplaats, dicht aan het meer op een heuveltje gebouwd.

Om het koepeltje schaarden zij zich, de meisjes, de jongens, de ouden van dagen, die naar de jeugd kwamen zien en herinneringen lieten opwekken aan de dagen van weleer.

Een drietal muzikanten bespeelde de viool, de klarinet en de piston en zette, eerst, een moderne wals in, maar sleepend, bijna zonder rythme. Het was als een wals voor oude menschen, die nog slechts langzaam kunnen gaan en niet meer hebben de vlugheid der jongeren.

En langzaam, heel langzaam gingen de paren, als marionetten of beeldjes van een speeldoos. Telkens wisselden de paren af, maar de muzikanten hielden dezelfde zeurige melodie.

Maar toen vroeg de vreemdeling, voor hem te dansen de menari, den nationalen dans der Minahassers.

Slechts enkele paren durfden; de anderen, beschaamd voor den vreemde, bedeesd in zijn tegenwoordigheid.

Toen, langzaam, heel langzaam, kwam een oude wijze, een fluisteren van oude dagen, en het dansspel begon.

Een spel van liefde, een spel van verlegen vragen, van jonkvrouwelijke schroom, die niet weerstaan kan den liefdeblik van den verliefden jongeman. Een spel van verbeelding, van verlegen toetreden tot den geliefde, een spel van schuchter opkijken naar den uitverkorene van haar hart. Een spel van onschuld en toch van vrouwelijke coquetterie, die afstoot en begeert, die verlangt en weigert.

Een spel van de vrouw om zeker te verwarren in haar liefde-net den geliefden man.

Een zakdoekje draagt zij in de hand als een wit wolkje, waarmede zij weet te tooveren en vast te houden. Maar zij laat haar doekje vallen, blijkbaar zonder bedoeling, maar zeker van opzet. Hij, galant, buigt de knie, raapt het op en legt het bedeesd en vol vreeze op haar arm. Zal zij het accepteeren of den aangeboden dienst weigeren? Als zij weigert, is zijn spel verloren, dan is de geliefde voor hem verloren; aanvaardt zij, dan zal het geluk ook voor hem komen. En zij aanvaardt, zij neemt het zakdoekje terug en het spel van liefde heeft een gelukkig einde.

Zoo zag ik de menari dansen in het koepeltje van Rembokken, aan het meer van Tondano.

Een spel van mooie lijnen en keurig beweeg. Als Ja-

*) Overgenomen uit „De Javabode".

Red.-Comm.

ren van 6 à 7 jaar kan men toch moeilijk met patjol en snoeimes laten werken.

XII.

Onlangs meldden de Indische bladen, dat de Paketvaartmaatschappij aan de hoofdredacteurs der bladen vrij reizen langs haar lijnen heeft toegezegd, opdat deze voorlichters van de publieke opinie meer dan tot nu toe toestanden en feiten door eigen aanschouwing zullen kunnen leeren kennen.

De bedoeling van dit mooie aanbod is zeker te prijzen, en toch wilde het ons niet geheel bevallen, en hadden we verwacht, dat meerdere bladen zouden te kennen gegeven hebben, dat ze het gevaar voelden, dat er voor hen in gelegen is, om van de uitnoodiging herhaaldelijk gebruik te maken.

Tot nu toe is, voor zoover we weten, „de Locomotief" het eenige blad, welks hoofdredacteur voelt, dat het aanvaarden van het aanbod weleens aan de zelfstandigheid der bladen afbreuk zou kunnen doen, waar het betreft het beoordeelen van de gedragingen van hun gastvrouwe de K. P. M. Dat is o. i. zéér juist gezien en gevoeld. Het is noodig, dat de hoofdredacteurs der bladen op geenerlei wijze, al zij het dan ook indirect, beïnvloed worden door de machtige maatschappij, die vrijwel een monopolie in de Indische wateren bezit, en wier gedragingen niet steeds zóó zijn, dat onbevooroordeelde kritiek mag ontbreken.

Al gelooven we zonder voorbehoud, dat het volstrekt niet in de bedoelingen van de K. P. M. ligt, om invloed uit te oefenen op het oordeel der dagbladpers, het lijkt ons toch uiterst moeilijk voor bladen, die herhaaldelijk van de aangeboden gastvrijheid gebruik maakten, om geheel onbevooroordeeld te blijven ten opzichte van hun gastvrouw, en niet langzamerhand — zij het ook onbewust — door dier bril te gaan zien.

Het deed ons daarom genoegen te lezen, dat „De Locomotief" ons bezwaar voelt en deelt.

H. v. VORDEN.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

De „klagende" Minahassers".

Uit een drietal artikelen onder dezen titel in de „Java-Bode" verschenen, wenschen we een en ander mee te deelen.

De artikelen zijn van iemand, die als vriend over de Minahassers schrijft, maar „niet als een, die de fouten en gebreken van hen niet ziet, maar die dat mooie, goede en schoone, dat toch boven alles domineert, op den voorgrond brengt." In den aanvang van zijn stuk heeft schr. dat mooie, goede en schoone belicht.

Zoowel met groote, enthousiastische vrienden van het volk als met hen, die minder over de Minahassers te spreken waren, heeft schr. zich onderhouden, „doch niemand ontkende de goede eigenschappen van deze aan Nederland zoo getrouwe onderdanen."

Het Christen-zijn van den Minahasser mag geen reden wezen tot een mildere beoordeeling, voor meer waardeering. „Bij de waarde-bepaling van een volk, bij het vaststellen van zijn plaats in de rij der bevolkingsgroepen, hebben wij vooral en in de eerste plaats te vragen of in dat volk voldoende cultuurelementen aanwezig zijn. Of het streven om het op een hooger niveau te brengen, niet op een teleurstelling zou uitloopen."

Zonder te durven beweren, dat bovengenoemde elementen aanwezig zijn bij de Minahassers, is het een onloochenbaar feit, dat we bij hen een stukje Nederlandsche cultuur vinden en dat ze in hun leergierigheid, hun eerlijkheid en hun trouw een voorbeeld zijn voor velen.

De klagende Minahassers! Hun klachten zoowel als hun verlangen naar verandering zijn niet nieuw.

De heerendiensten, die vooral van invloed zijn op hun economische toestanden, beheerschen hun klachten.

Hier volgt een lijstje van die diensten:

H e e r e n d i e n s t e n: Heerendienstplichtig zijn alle werkbare mannen in de negri, behoudens eenige uitzonderingen, zie Stbl. 1912 No. 504. Als werkbaar worden beschouwd alle gezonde mannen, die een leeftijd hebben bereikt van 20 jaar en de 50 nog niet zijn gepasseerd.

Maximum-aantal heerendiensten per jaar en per man: 32.

N e g r i d i e n s t e n: Negridienstplichtig zijn in de praktijk alle gezonde mannen tusschen 18 en 50 jaar.

Maximum-aantal negridiensten per jaar en per man: 12.

Verplichte diensten te verrichten voor kamponghoofd worden onderscheiden in Sawang- en Pinontoldiensten. De eerste dienen om de sawahs en kebons van het kamponghoofd te bewerken, te beplanten, enz. Het kamponghoofd mag voor de sawangdiensten alle pinontolplichtigen gebruiken, doch niet langer dan 5 dagen per jaar.

Alle negridienstplichtigen zijn ook pinontolplichtig.

P i n o n t o l d i e n s t e n: De kamponghoofden hebben recht bij aanwezigheid in hun kampong van:

1— 75 pinontolplichtigen op 1 pinontol per dag.
76—125 ,, ,, 2 ,, ,, ,,
126—175 ,, ,, 3 ,, ,, ,,

Zijn er meer dan 175 pinontolplichtigen, zoo heeft de Hoekoem Toewa recht op 4 pinontols per dag, doch hij mag niet meer dan 12 dagdiensten per jaar van één man vergen.

In het ongunstigste geval zou een heerendienstplichtige, die tevens negriplichtig is 33+12+5+12 =61 dagen moeten uitkomen. De heerendiensten echter passen niet meer bij de Minahassers, wier arbeidskracht en intellect beter te gebruiken is.

Bij ieder volk komt een stadium voor in den ontwikkelingsgang, waarin dat instituut van dommekracht, dien dwangarbeid niet meer met recht kan opgelegd worden.

De heerendiensten moeten afgeschaft worden niet omdat zij Christenen zijn, maar omdat ze door hun beschaving, door hun cultuur eraan ontwassen zijn, en ze moeten niet behouden blijven, omdat ze inlanders zijn.

Reeds meermalen is er op gewezen, dat de heerendiensten den economischen vooruitgang van de Minahassa drukken, die zijn zonen ziet emigreeren en naar andere landen gaan om zich aan die heerendiensten te kunnen onttrekken.

De bepaling, dat arbeiders in dienst van Europeesche of Chineesche werkgevers vrij zijn van heerendiensten, maar dat werknemers op ondernemingen

---

dansche meisjes met hun soepele figuurtjes, met haar glimlachende, verlegen blik, zoo waren mij de meisjes van de Minahassa, die daar voor mij dansten de menari. Haar natuurlijke bevalligheid, haar posen, haar standen, zij bekoorden mij, in den avond vol maneschijn, aan het meer van Tondano.

De nationale dans der Minahassers is meer het geschuifel van voeten over den grond, dan het huppelen heen en weer. Als een mug om de kaars, zoo draait om de geliefde de verliefde jongeman. Een dans van teere aandoening, niet van hartstocht, zooals zoo menige moderne dans. Een romantisch vragen van de bruid, niet een woest begeeren. Geen dans vol waardigheid of deftigheid als de menuet, geen dans vol zwier en ridderlijkheid als de lanciers, geen dans van vreugde en vergenoegdheid als de Polonaise, geen dans lomp en houterig als de polka, geen dans vol eigenaardig onaestetische passen als de two step. Maar één vol teederheid en bevalligheid; een, die herinneren doet aan oude vrijages, aan het dwalen om het huis, waar de uitverkorene woont.

In het koepeltje vol manelicht zag ik de menari, niet in een danszaal vol mondain beweeg. Landelijk, eenvoudig was het daar. Een avond vol rust, ondanks de muziek, ondanks de stemmen der feestgangers. De krekel, de pad, de nachtvolgel begeleidden mede de menari.

Nu en dan, door den avondwind bewogen, ruischten de palmen, waaronder men rusten ging, na den dans. Daar op het heuveltje stonden er drie, uitgespreid hunne takken, als wilden ze den hemel omarmen. Heel in de verte een enkel lichtje van negorijen, aan den rand van het meer. Even boven het bosschage uit de torenspits van een wit kerkje, helder in den maneschijn. Heel vaag de bergen. Op het meer het riemgeplas van een laten bezoeker van een ander dorp. Over het water was de muziek van Rembokken tot hem gekomen en opgegaan was hij met zijn roeiboot, naar het welbekende koepeltje. Daar wachtte hem de dans, en misschien ook wel een geliefde vrouw, die hij hoopte weer te zien.

Tot laat in den avond duurde het feest; toen kwam het afscheid. Weer was het getrippel der muiltjes van haar, die huiswaarts keerden. De buggies werden beklommen en achter elkaar reed men terug naar de dorpen. Het was me, alsof ik Friesche sjeesen zag, terugkeerende van een boerenbruiloft, zooals ik zoo menigmaal in Friesland en Overijsel had gezien.

Toen ging ik ook eindelijk terug naar Tondano, waar ik vertoefde.

Wie het geluk heeft de Minahassa te kunnen bezoeken, mag of beter: kan niet verzuimen den tocht om het meer van Tondano te doen. Van een bijzondere lieflijkheid en fijnheid is hier de natuur.

Met geen krachtige verven is het landschap weer te geven, maar slechts met zachte tinten en tonen. Het meer van Tondano doet aan het Vierwoudstedenmeer denken, maar de omgeving is niet zoo forsch, grootsch, geweldig. Toch, hier is meer rust, meer kalmte.

Rustig glanst het meer onder het zonnelicht of vergrijst onder regenwolken. Een enkele visscher, in zijn hollen boomstam, werpt zijn net uit en wacht geduldig op zijn vangst. Witte vogels, lijk meeuwen, zweven over het water met luid gekrijsch. Boven het geboomte, waar ge een dorpje vermoedt, stijgt een blauw rookwolkje op.

Rustende tegen den voet van een ouden boom aan den rand van het meer, zag ik het wolkenspel, weerkaatst door het water. Wolken namen bezit van de bergtoppen, kronkelden zich er om heen en vervloeiden dan weer in witten damp. Achter mij de bijlslag van den houthakker.

Vol rust, vol vredige stemming is het meer; vol rust, al wordt ge ook luide begroet door de jeugd, zijn de dorpen, die ge door trekt, als ge langs het meer maakt uw tocht. Vol rust ook de wegen, die u vaak denken doen aan het oude Vaderland.

J. S.

van kinderen des lands wel voor heerendiensten moeten opkomen, maakt ze des te drukkender.

Daardoor ook kan de Minahassische ondernemer of grondbezitter moeilijk arbeiders vinden, want deze verkiezen uit afkeer van de heerendiensten den arbeid bij een Chineeschen of Europeeschen ondernemer, zelfs tegen minder loon.

Ambtenaren in dienst van het Gouvernement zijn vrij van heerendiensten en zoo zien we, dat de leergrage en snel leerende Minahasser ambtenaar poogt te worden, zoodat de Minahassa te klein is voor het groote getal ambtenaren, en velen hunner het land verlaten om elders een plaatsje machtig te worden. Men beweert, dat op een bevolking van ± 250.000 zielen op het oogenblik 15.000 mannen tusschen 18 en 40 jaren buitenslands vertoeven.

Die emigratie is echter een veiligheidsklep, want het ernstig verzet tegen heerendiensten komt juist in die landen voor, waar de bewoners zich daaraan niet kunnen onttrekken door uit het land te gaan, en waar ze dan hun afkeer opkroppen, totdat er een uitbarsting komt.

De Minahasser trekt het land uit hetzij als matroos, soldaat of gewapend politiedienaar, als hij geen ambtenaar kan worden.

„Zoo helpen de scholen in de Minahassa voor een deel den Minahasser om zich aan de heerendiensten te ontrekken", en daardoor voldoen ze aan het verlangen der Minahassers. Zal een land echter vooruitgaan in bloei, zoo heeft het niet alleen ambtenaartjes noodig, het vraagt landbouwers en ambachtslieden.

„En daar zijn nu, naar onze meening, te weinig ambachtsscholen, te weinig landbouwscholen in de Minahassa. Maar dit land zal, wanneer het den druk der heerendiensten niet meer voelt, wanneer het volk volkomen vrij zich kan ontwikkelen, die scholen niet kunnen ontberen."

Toch zou afschaffing van heerendiensten in de Minahassa ook haar bezwaren meebrengen, zooals velen meenen, daar er gebrek is aan vrije arbeiders.

Daaraan zou waarschijnlijk tegemoet gekomen kunnen worden, indien afkoop van heerendiensten mogelijk was. Al is daar uit een oogpunt van billijkheid veel tegen in te brengen, het zou een maatregel wezen, waardoor sommigen aan hun eigen werk konden blijven en economisch vooruitkomen door de zekerheid, dat ze over eigen vrijen tijd kunnen beschikken, terwijl aan den anderen kant een „koeliedom" ontstaan zou, dat later de vrije arbeiders zou kunnen geven.

„Een ander argument voor de afschaffing van de heerendiensten is het dikwerf onnoodig of onoordeelkundig aanleggen van wegen, waardoor veel noodelooze arbeid wordt verricht."

Goede verkeerswegen zijn noodig om een land tot ontwikkeling te brengen; landbouwer en industriëel moeten hun waren en producten naar de markten en stapelplaatsen kunnen vervoeren, maar men krijgt wel eens den indruk, dat het wegennet in de Minahassa te dicht is voor de bevolking. Overal uitstekende wegen, die de vergelijking met die op Bali kunnen doorstaan.

„Men krijgt den indruk, dat men, nu men eenmaal de heerendiensten en negri-diensten had, deze nu ook maar moest gebruiken ook al had de aanleg van een of anderen weg of de verbetering ervan achterwege kunnen blijven."

Afschaffing van de heerendiensten is noodig, omdat men de arbeidskracht en het intellect van den Minahasser beter kan aanwenden.

De voormannen van de Minahassers meenen, „dat van dat kleine land met zijn Nederlandsche cultuur, met zijn trouw aan ons vaderland, in beschavingsopzicht een strategische basis is te maken, van waaruit de pacificatie van Celebes kan geschieden."

„Is nu de Minahassa niet te maken tot een centrum van onderwijs, waarheen de zonen van de aanzienlijken en van de zelfbestuurders — zelfs uit de zelfbestuurde landschappen in Centraal en Noord-Celebes, Ternate en Halmaheira — zullen komen, om daar te studeeren te midden van een volk met een Nederlandsche cultuur en met onverdachte gevoelens voor het Nederlandsche volk en voor Nederland?

Heeft de Minahassa, met het oog op haar ligging bijv. niet het recht op een school tot opleiding van Inlandsche ambtenaren in den trant van de scholen op Java; mag zij geen aanspraak maken op een H. B. S.? Zouden inderdaad zulke scholen niet medewerken tot een pacificatie van de omliggende gebieden en daarom tot een rustiger gebied?"

Over de theegronden van Java en Sumatra.

Het „Soer. Hbl." deelt mee, dat het theeproefstation te Buitenzorg zich reeds geruimen tijd bezig houdt met een onderzoek naar de hoedanigheid van de theegronden op Java en Sumatra.

„Dit bleek wenschelijk door de dagelijks terugkeerende kwesties in verband met het gewas, dat er op groeit en de eventueel te nemen maatregelen, om de condities van den plantengroei te verbeteren."

Aan sommigen schijnt dit grondonderzoek weinig nuttig, maar al is het a priori onmogelijk te zeggen, of de onderzoekingen voor de praktijk nuttige resultaten zullen afwerpen, zoo bestaat daarop toch veel kans.

Bij de onderzoekingen is gebleken, dat het misschien mogelijk zal zijn na „complete" analyse te kunnen zeggen, of een grond wel, of minder, of niet geschikt is voor de theecultuur, wat voor belanghebbenden, die een theeonderneming willen beginnen, toch niet van belang ontbloot is.

Kan men op grond van de resultaten der analyse zeggen, of de gronden voor thee zijn aan te bevelen, dan wel, dat ze door een speciaal zware, diepe grondbewerking, groenbemesting verbeterd kunnen worden, zoo zullen veel teleurstellingen voorkomen worden.

„Ook zal het waarschijnlijk mogelijk zijn, de werkzaamheden in de tuinen volgens de groepen van grondtypen te classificeeren, zoodat b.v. op gronden van goede chemische en physische samenstelling een bepaalde methode zal kunnen worden toegepast, terwijl b.v. op gronden van specifiek kleiachtig karakter steeds groenbemesting moet toegepast worden."

Hoewel het aantal geanalyseerde gronden nog niet zeer groot is, zijn toch reeds belangwekkende resultaten verkregen, daar de gronden, waarop thee gekweekt wordt, door hun physische en chemische eigenschappen in verschillende groepen zijn onder te brengen.

Om licht te bevroeden redenen zijn in de Mededeelingen van het thee-proefstation de namen der ondernemingen, waarvan de gronden onderzocht zijn, niet gepubliceerd.

Suriname.

In de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer betreffende de Surinaamsche begrooting voor 1918 verklaart de Minister niet te kunnen inzien, dat de groote offers, die het moederland zich voor de kolonie getroost heeft en die ook in de toekomst gevorderd zullen worden, zouden zijn te voorkomen bij het invoeren van ingrijpende hervormingen. Bovendien maakt de gebrekkige gemeenschap met de kolonie het zeer bezwaarlijk in deze tijdsomstandigheden iets te bereiken, wanneer de leiding van hieruit zou moeten worden gegeven. De minister gevoelt niets voor doorvoering van het stelsel der Suriname-commissie tot splitsing der begrooting in twee deelen, waarvan het eene, al dan niet vereenigd met hoofdstuk XI der Staatsbegrooting, in Nederland zou moeten worden behandeld en van hier uit beheerd.

Men vergete toch niet, dat deze splitsing slechts van tijdelijken aard zou moeten zijn en dat ook in het stelsel der Suriname-Commssie het streven er op gericht moet blijven, dat de kolonie ten slotte alle uitgaven — behalve die bedoeld in art. 107 van het Regeeringsreglement — zelve betaalt. Het moederland heeft er uit dien hoofde groot belang bij, op welke wijze de kolonie hare middelen besteedt, en zou b.v. niet mogen toelaten, dat de koloniale begrootingswetgever zelfs binnen het hem overgelaten gebied uitgaven deed, die door het Opperbestuur niet noodig worden geacht en waardoor de overbrenging van voor Nederlandsche rekening komende kosten zou worden belet.

Nauw bezien blijft er voor de koloniale autonomie maar één weg over om van haar ernstig streven naar zelfstandigheid blijk te geven zonder aanstonds tegenmaatregelen in het Moederland uit te lokken: de middelen der kolonie zoodanig te versterken, dat het Opperbestuur zich zonder groot bezwaar kan nederleggen bij de uitzetting der uitgaven, welke in elk beheer onvermijdelijk is.

In dezelfde memorie lezen wij verder:

Wat het credietwezen betreft is, in verband met de oprichting van de West-Indische Cultuurbank en de voorgenomen vernieuwing van het octrooi der Surinaamsche Bank nauwgezet overwogen of en in hoever het belang van de koloniën Suriname en Curaçao medebrengt om het bank- en geldwezen aldaar te regelen in den zin door mr. G. J. Fabius aangegeven in zijn werk „Het Bankwezen in Nederlandsch-West-Indië". (No. 2 van de uitgaven van het „Instituut voor economische geschriften".) Na rijp beraad en overleg, ook met den president der Nederlandsche Bank, is voorshands afgezien van een verwezenlijking van de in dat geschrift neergelegde denkbeelden, ook omdat de noodzakelijkheid niet bestaat om aan het circulatiebedrijf der Surinaamsche Bank en mitsdien wellicht ook aan het bestaan zelf dier bank een einde te maken. Deze instelling heeft over het geheel aan hare verplichtingen inzake den geldomloop en, voor zoover haar klein kapitaal en haar beperkten werkkring toelaten, ook met betrekking tot de voorziening in de credietbehoeften der kolonie, naar behooren voldaan. Het zou daarom geen zin hebben, waar de omstandigheden een dergelijke gedragslijn niet bepaald eischen, aan haar nuttig bedrijf ontijdig een einde te maken. Nu de oprichting van de West-Indische Cultuurbank verzekerd is en dientengevolge de Surinaamsche Bank zich geheel van het terrein der cultuurcredieten zal kunnen terugtrekken, hetgeen aan de voorziening der overige credietbehoeften der kolonie slechts ten goede kan komen, kan de verdere ontwikkeling van

het bankwezen, in het bijzonder de voorziening in de credietbehoeften, zoowel in Suriname als, in verband met de aanstaande oprichting van de „Hollandsche Bank voor West-Indië”, ook op Curaçao, met vertrouwen aan de toekomst worden overgelaten.

De minister deelt geenszins in den twijfel, die geopperd is tegen de wenschelijkheid van het optreden van den directeur — ten rechte de hoofddirectie — der Surinaamsche Bank als directeur (directie) der West-Indische Cultuurbank. De doeleinden en de werkzaamheden van de circulatiebank en de cultuurbank loopen toch te zeer uiteen, dan dat gegronde vrees zou behoeven te bestaan dat de belangen van de eene ten koste van die der andere zouden worden behartigd. Dat de leiding van beide bankinstellingen aan dezelfde handen zal worden toevertrouwd is wegens de bijzondere omstandigheden een eisch van gezond beleid. Immers, van de uitzetting van het gestort kapitaal der Cultuurbank van ƒ 500.000 wordt slechts eene matige opbrengst verwacht, hetgeen er toe noopt om de beheerkosten aanvankelijk zoo laag mogelijk te houden; dit zal ongetwijfeld het geval zijn wanneer de leiding voorshands wordt toevertrouwd aan de directie eener bestaande bankinstelling, in het bijzonder van de Surinaamsche Bank, die uiteraard geheel op de hoogte is van de credietbehoeften en de soliditeit van de in de kolonie gevestigde landbouwers.

* * *

In verband met het vorenstaande laten wij hier volgen een brief door de Koloniale Staten in zijne vergadering van 23 Maart aan den Gouverneur gericht, naar aanleiding van eene voorafgegane correspondentie:

„Onder dankbetuiging aan Uwe Excellentie voor de verschafte inlichtingen van 21 Maart j.l. hebben de Staten de eer Uwe Excellentie te berichten, dat zij zich ongetwijfeld beijveren zouden de geschorste beraadslagingen over het ontwerp betreffende de vernieuwing van het Octrooi aan de Surinaamsche Bank zoo spoedig mogelijk te hervatten, zelfs vóór den 1sten April a.s., hoewel slechts enkele dagen hen van dien datum scheiden, en zij overkropt zijn met den arbeid, verbonden aan de behandeling van de ontwerpen van de begrooting voor 1919, en de Goede Vrijdag en de eerste Paaschdag binnen dien termijn vallen, ware het niet, dat de reden, waarom zij bovengenoemde beraadslagingen schorsten, nog niet is vervallen. Immers Uwe Excellentie heeft zelve in uwe missive van 18 dezer No. 955 aan de Staten verklaard, nog niet in staat te zijn den Staten de gevraagde inlichtingen te verschaffen, welke inlichtingen zij behoeven om te kunnen beoordeelen, of de voorgestelde oplossing van het vraagstuk van het cultuurcrediet in het belang der kolonie is te achten. Uit het hun door Uwe Excellentie toegezonden afschrift van het rapport van de heeren Patijn c.s. kunnen zij bovengenoemde inlichtingen niet putten.

Daarenboven missen zij de zekerheid, dat Zijne Excellentie, de minister van Koloniën, kennis genomen heeft van de handelingen der Staten van den 24sten December 1917, die de bedoeling van de door hen met algemeene stemmen aangenomen motie kunnen toelichten.

Aangezien Uwe Excellentie zich om beginselredenen onthoudt van de beantwoording der vraag of 1 April 1918 moet worden opgevat als fatale termijn voor de behandeling van bovengenoemd ontwerp, en of het Uwe Excellentie bekend is, dat de minister van Koloniën het voornemen heeft, als op dien datum door de Koloniale Staten daarover niet zal zijn beslist, een Koninklijk Besluit tot invoering daarvan uit te lokken, verkeeren de Staten in twijfel of een en ander het geval is.

Om die redenen hebben zij gemeend het navolgend telegram aan H. M. de Koningin en afschrift daarvan aan de voorzitters der Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal te moeten zenden.

„Queen Wilhelmina the Hague.

Colonial States of Surinam not having obtained from Government informations required and indispensable to their decision respectfully petition Your Majesty not to decree renewal of Surinam Bankcharter.”

Om bovengenoemde redenen is het de Staten onmogelijk aan het verlangen aan Uwe Excellentie, om voor den 1sten April a.s. een beslissing over het genoemde ontwerp te nemen, te voldoen.”

In de afschriften aan de Kamers vragen de Staten den steun van de Staten-Generaal.

In bovengenoemde Memorie van Antwoord lezen wij sub § 4:

„De voordracht aan H. M. de Koningin, inzake de verleening van een nieuw octrooi aan de Surinaamsche Bank te Amsterdam, heeft eenige dagen geleden het departement van den ondergeteekende verlaten.”

Wij vinden het jammer, dat de verleening van het nieuwe octrooi op deze wijze tot stand heeft moeten komen en vertrouwen, dat tot het uitlokken van een Koninklijk besluit niet is overgegaan, voordat alles gedaan is om het octrooi door de Koloniale Staten te doen verleenen.

In „De Surinamer” van 24 Maart lezen wij omtrent deze aangelegenheid nog het volgende:

„De Regeering heeft er op aangedrongen dat de Surinaamsche Bank-Octrooi-verordening door de Kol. Staten voor 1 April worde behandeld, en...... aangenomen. Anders zal deze door een koninklijk besluit worden vastgesteld. En rechtstreeks is daarmede verbonden de binnenhaling van het manke paard van een credietbank.

De kennisgeving aan de Koloniale Staten moet o. i. in dien zin verstaan worden, hoewel de gouverneur op de desbetreffende vraag der Kol. Staten geen antwoord gegeven heeft.

Wij verwachten, dat de Kol. Staten het ultimatum zullen ontvangen op p r i n c i p i e e l e wijze, en zullen antwoorden met een: Caesar, te morituri salutant.

Op die wijze draagt de Kolonie geen schuld, wanneer door de Regeering een o n v o l o e n d c r e d i e t s t e l s e l ons wordt opgedrongen, en komt de volle verantwoording neder op de Regeering”....

* * *

Weer heeft Suriname een van zijn knapste en nuttigste burgers verloren. Ons bereikt het bericht, dat de heer E. B. J. L u i t i n k, directeur van de Hendrikschool en van de normaalschool tot opleiding van onderwijzers te Paramaribo en voorzitter van het Surinaamsche Onderwijzersgenootschap, op 20 April is overleden. Gedurende 23 jaren is hij bij het onderwijs in de kolonie werkzaam geweest met een ijver en een bekwaamheid, die boven onzen lof zijn verheven. De Kolonie verliest in hem een man van een hoogstaand, onafhankelijk karakter. Ook als een begaafd journalist heeft hij zich doen kennen. Meermalen hebben wij hier de aandacht gevestigd op zijn tintelende artikelen, onder den schuilnaam „Spectator” in het weekblad „Op den Uitkijk”. In ons nummer van 9 Mei vroegen wij, naar aanleiding van het staken van de uitgave van het weekblad, of „Spectator” nu zou blijven zwijgen. Wij konden toen weinig vermoeden, dat de dood reeds een einde aan dit nuttige leven had gemaakt.

* * *

Naar wij in „De West” van 30 Maart lazen, is de houtvester G o n g g r i j p van een reis naar de Marowijne, die vijftig dagen heeft geduurd, te Paramaribo teruggekeerd. De Gonini werd opgevaren tot ongeveer de scheiding van de Emma- en Wilhelmina-rivieren.

Op deze reis is de aanwezigheid van rozenhout in Hollandsch-Guiana bevestigd. In Fransch Guiana wordt het bois de rose op vrij groote schaal voor industrieele doeleinden gebruikt; er wordt n.l. een welriekende aetherische olie uit verkregen, die groote handelswaarde bezit.

* * *

Onder dagteekening van 17 April deelt „De Surinamer” het volgende mede:

Wij hebben met het s.s. „Oranje Nassau” dus weer mais ontvangen. Voor eigenlijken hongersnood behoeven we dus voorloopig nog niet te vreezen.

De gouverneur is, naar wij met genoegen vernemen, ingegaan op het aanbod van de firma Middleton, hetwelk door de firma Curiël aan het gouvernement is medegedeeld, en zijn door den heer Curiël voor het gouvernement 2500 balen rijst bij de eerste firma besteld.

Gisteren ontving Z.Exc. de gouverneur een telegram d.d. 15 April, hetwelk de tijding bevat, dat het s.s. „Sitobondo” in Oost-Indië gereed ligt om naar Suriname te vertrekken, waarvoor het op orders van den minister van Koloniën wacht. Het schip zal 600 Javaansche immigranten aanvoeren en eveneens een lading van 700 ton rijst voor Suriname.

Maandag ontving onze gouverneur van den Nederlandschen zaakgelastigde in Argentinië het telegrafisch bericht, dat in Argentinië voor cacao 58 sh. de 50 K.G. betaald wordt.

Daar deze prijs zeer gering is, en de Surinaamsche planters niet genegen zijn daarvoor hun cacao naar Argentinië te verschepen, is er nog geene beslissing gevallen.

De Surinaamsche suiker wordt naar Amerika verscheept, zoodat het schip, hetwelk het Argentijnsche meel hierheen brengen zal, geen lading voor de terugreis krijgt. Zooals wij in ons vorig nummer reeds mededeelden, is de prijs, welken de reeder van het schip eischt, zeer hoog, en hoopte men dien prijs door retourvrachten te kunnen reduceeren.

De meelgeschiedenis van Argentinië is dus nog niet opgelost.

* * *

„De West” schrijft:

De Nederlandsche commissie te Washington heeft aan den gouverneur geseind, dat wegens schaarschte aan eenige artikelen de uitvoer daarvan naar Suriname voorloopig verboden was, in afwachting van een lijst van den gouverneur, aangevende het gemiddelde van de maandelijks voor Suriname benoodigde hoeveelheden levensmiddelen.

Tevoren was reeds uit Washington bericht ontvan-

gen, dat voorloopig meel en broodbeschuit niet kon worden uitgevoerd.

* * *

Naar ,,De West'' mededeelt heeft de Kon. W.-I. Mail bekend gemaakt, dat voor koffie en cacao de oorlogstoeslag voor de vrachten van West-Indië naar Europa 175 pct. in plaats van 150 pct. als tot dusverre zou zijn.

* * *

Aan het op 26 Maart gedagteekende mailverslag van den gouverneur van Suriname, wordt het volgende ontleend:

In verband met de stijging van de prijzen voor brood en Amerikaansche beschuit, zijn daarvoor maximumprijzen vastgesteld. Voor rijst en padi had reeds vroeger prijszetting plaats.

De verordening op den arbeidsplicht ten behoeve van het aanplanten van voedingsgewassen is door de Koloniale Staten op 1 Maart goedgekeurd en den 7den d.a.v. door den gouverneur afgekondigd.

Op 8 Maart richtte de gouverneur eene bekendmaking nopens deze verordening tot de bevolking, waarin zij, die in de termen der verordening vielen, met aandrang werden opgewekt zich alsnog vrijwillig voor arbeid aan te melden bij den commissaris van politie te Paramaribo, en bij de districts-commissarissen in de verschillende districten, en de hoop en het vertrouwen werden uitgesproken, dat ten slotte weinigen zouden overblijven, die gedwongen zouden moeten worden in den ingetreden zorgelijken toestand hunne verplichtingen tegenover hun medeburgers na te komen.

Deze oproep heeft niet het verwachte gevolg gehad. Slechts 42 personen meldden zich tot en met 25 Maart aan.

Het ligt in het voornemen de arbeidsplichtigen voorloopig te bestemmen voor den aanplant van voedingsgewassen op de vestigingsplaats Meerzorg, gelegen tegenover de stad, aan den anderen oever van de Suriname.

Met 11 Maart 1918 is de distributie van rijst vanwege de voedingsmiddelen-commissie voor Paramaribo stopgezet, omdat er geen voldoende voorraad meer was. De weinige tientallen balen, die er toen nog waren, zijn over de plantages, waar immigranten werkzaam zijn, verdeeld.

Ter besparing van steenkolen, waarvan de aanvoer in de kolonie ook groote moeilijkheden ondervindt, is met de inkrimping van de openbare gasverlichting nog verder voortgegaan. 16 Maart 1918 is eene regeling ingevoerd, die het aantal branduren, volgens de concessievoorwaarden in normalen tijd 966.000 bedragende, tot 545.727 heeft teruggebracht.

Wegens het ontbreken van eene gelegenheid tot verscheping uit Nederland kon de Surinaamsche Bank haren muntvoorraad, die dringend versterking behoeft, niet uit het moederland aanvullen. Uit Suriname is de hulp der Javasche Bank ingeroepen.

Curaçao.

Welkom.

Onder dit opschrift schrijft de *Amigoe* van 23 Maart j.l.:

Met de *Oranje Nassau* zijn gisteren morgen hier aangekomen de heer J. F. Haayen, Gouvernements-Secretaris en familie, en de heer F. S. Langemeyer, ingenieur van den Waterstaat, benoemd voor den dienst van Openbare Werken in onze kolonie, de heer Peereboom, Inspecteur van de Curaçaosche Handel Maatschappij en de heer Hudig, Inspecteur van den West-Indischen Maildienst, welke beide laatste heeren de reis voortzetten naar Suriname om later weer in onze kolonie terug te keeren.

* * *

In hetzelfde blad lezen wij:

Op 21 Maart j.l. overleed na een langdurige ziekte op een zeer hoogen leeftijd de heer A. Jesurun, eertijds gedurende lange jaren lid van den Koloniaen Raad, secretaris van de vroegere ,,Phosphaat-Maatschappij'', directeur van de ,,Spaar- en Beleenbank'', directeur van de Curaçaosche Bank, voorzitter van de Kamer van Koophandel en lid van de Schoolcommissie, waarnemend Consul van België.

De regeering van het moederland beloonde zijn verdiensten met het Officierskruis van de orde van Oranje Nassau en België met de Koninklijke Kroonorde.

Met hem is een zeer verdienstelijk burger ten grave gedaald, die de vraagbaak was van velen op allerlei gebied.

* * *

27 Maart j.l. hield de Groep Ned. Antillen van het *Alg. Ned. Verbond* in de vergaderzaal van den Kolonialen Raad eene algemeene vergadering, die druk was bezocht.

In bespreking werden gebracht de punten der agenda, als:

1°. De stichting eener openbare leeszaal en

2°. Enkele wijzigingen in de statuten der Groep, waarvan de voornaamste tot strekking had om de bestuursleden in den vervolge in de jaarl. alg. vergadering door de leden te laten kiezen.

Die punten werden verdedigd door den heer L. Welling, op wiens verzoek de vergadering was belegd.

Door verscheidene leden werd gebruik gemaakt van het woord en na eenige lange en geanimeerde discussie, trok de heer Welling zijn motie over de leeszaal in, daar reeds in de door hem bedoelde richting door het Bestuur was gewerkt en de zekerheid was gegeven, dat in den kortst mogelijken tijd tot de oprichting van een leeszaal en bibliotheek zou worden overgegaan.

Het voorstel om het Bestuur voortaan door de leden te laten kiezen werd aangenomen bij groote meerderheid van stemmen, waarop een voorstel van den secretaris, om eene commissie te benoemen ten einde te komen tot eene algeheele herziening der statuten, met algemeene stemmen werd aangenomen. De heer Welling, die daarmede genoegen nam, zag af van de verdere behandeling der op de agenda voorkomende reglementswijzigingen, die dan bij de herziening der statuten zouden worden in behandeling genomen.

De heeren H. Meerdink, Mr. C. W. de la Try Ellis, Kapt. Bierman, H. J. Cohen Henriquez en H. Manuel zullen de bovenbedoelde commissie uitmaken.

* * *

Onder de ,,Officiëele berichten'' lezen wij:

Aan den wnd. ontvanger enz. op St. Eustatius G. E. Hellmund, is om gezondheidsredenen een maand verlof naar Curaçao verleend.

Gedurende dat verlof is Mej. Amy Johnson belast met de functiën van ontvanger en chef van het postkantoor, de heer W. F. M. Lampe met de functiën van postbeambte en notaris, de heer W. R. Plantz met die van den schrijver en de heer H. H. Johnson met die van officier van justitie en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongerecht.

Met ingang van 1 April a.s. wordt de Gouvernements-Secretaris in deze kolonie, en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand op Curaçao, J. F. Haayen, in activiteit hersteld; de heer H. Statius Muller eervol ontheven van de waarneming der betrekking van Gouvernements-Secretaris en Ambtenaar van den Burgerlijken Stand alhier en hersteld in zijne betrekking van Koloniaal Ontvanger; en de 1ste commies W. A. C. Willemsen, eervol ontheven van de waarneming der betrekking van Koloniaal Ontvanger.

De Ingenieur van den Rijkswaterstaat der derde klasse te Hoorn is voor ten minste drie jaren in dienst der kolonie aangesteld in het belang van den aanleg en het onderhoud van haven- en andere openbare werken.

Aan den Verificateur van belastingen alhier, C. H. Jonckheer Wz., is op grond van tienjarigen onafgebroken dienst in de kolonie een jaar verlof verleend.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Amboneesche Zaken. Een 70-tal burgers en ongeveer 120 soldaten woonden — alzoo de *Kaoem Moeda* — den 8sten Februari j.l. de vergadering bij in den Planten- en Dierentuin, uitgeschreven door het hoofdbestuur der ,,*Vereeniging Ambonsch Studiefonds*, in welke vergadering de heer Soselisa, hoofdcommies op het Departement van Gouvernementsbedrijven, een verslag gaf van de reis van de heeren Soselisa en P. Rubrechtse naar Ambon, in verband met de door het Ambonsche volk destijds naar de Regeering gezonden deputatie, welke door den Gouverneur-Generaal toen niet werd ontvangen. Spreker betreurde ten zeerste het feit, dat Soëtan Casajangan, die tot deze vergadering was uitgenoodigd, niet verschenen was. De heer Casajangan, Batakker van geboorte, voorheen onderwijzer aan de Ambonsche Kweekschool en intusschen naar Batavia overgeplaatst, was destijds leider van die Ambonsche deputatie. Onder de lagere volksklassen had genoemde heer zoowat het hoogste woord. In een sierlijke rede schetste de heer Soselia in korte trekken zijn reis naar Ambon en zijne verrichtingen aldaar. Hij zeide, dat het niet doenlijk was in deze vergadering tot in de kleinste bijzonderheden te treden, doch dat een uitvoerig verslag betreffende zijne bevindingen in Ambon eerlang het licht zou zien, dat dan ook de Regeering zou worden aangeboden en gepubliceerd. Hetgeen de heer Soselisa mededeelde, was dus slechts een kort verslag om het Ambonsche volk te Batavia eenigszins met den stand der Ambonsche zaken op de hoogte te brengen. Evenwel kon spreker concludeeren, dat de geheele Ambonsche deputatie een paskwil was en de heer Casajangan het minder ontwikkelde volk op Ambon op een dwaalspoor heeft gebracht en misleid onder allerlei schoone beloften. De heer Casajangan zou het volk op allerlei spitsvondige manieren hebben wijs gemaakt o. a. dat hij a.s. lid van de Tweede Kamer in Holland was, dat hij meer macht had dan de Resident van Am-

bon, dat hij meer traktement had dan eenige autoriteit in Ambon, dat hij zoo maar eventjes de misstanden in Ambon kon doen wegruimen en nog tal van die fraaiïgheden meer. Zoo doende heeft hij een zeker gedeelte van het Ambonsche volk tot het zenden van een deputatie naar de Regeering weten over te halen. Dit alles heeft hij gedaan uit louter persoonlijke belangen en met baatzuchtige bedoelingen, zooals later door de heeren Soselisa en Rubrechtse bij hun komst in Ambon is ontdekt. In het nader door deze beide heeren uit te brengen verslag zal dit punt meer breedvoerig worden behandeld. De heer Soselisa waarschuwde daarom het Ambonsche volk zich eens en vooral te wachten voor Casajangan.

Daarna kwam de heer Rubrechtse aan het woord. Deze onderstreepte de uiteenzettingen van den heer Soselisa en detailleerde breedvoeriger het onderzoek in loco door de beide heeren aldaar ingesteld. Ook de heer Rubrechtse kwam tot de droeve conclusie, dat Casajangan het volk in Ambon fataal heeft misleid. Hierna vroeg de voorzitter der vergadering: wie onder de aanwezigen nog het een en ander in het midden wenschte te brengen? De heer Mr. C. C. van Helsdingen aan het woord gekomen, zeide o. m., dat hij tot zijn leedwezen de afwezigheid van Casajangan moest constateeren. Deze toch, die feitelijk de aanleiding is geweest van zoovele bewegingen onder het Ambonsche volk in den laatsten tijd, zoude voorzeker goed hebben gedaan, deze vergadering bij te wonen, om van weder- en tegenantwoord te dienen. De heer van Helsdingen vroeg den voorzitter der vergadering, of de heer Casajangan wel bewust was van deze bijeenkomst, waarna de heer Soselisa hem het bescheid gaf, dat genoemde heer Casajangan tot tweemaal toe was uitgenoodigd en nu op dezen avond te elfder ure een briefje heeft geschreven, dat hij bij nader inzien geen gevolg aan de uitnoodiging kon geven. De heer van Helsdingen kreeg daarom den indruk, dat Casajangan niet w i l d e verschijnen en zelfs niet d u r f d e verschijnen.

Een Rondschrijven. De Directeur van Onderwijs en Eeredienst heeft bij rondschrijven, gericht aan de Europeesche schoolcommissies, op plaatsen, waar een H. I. school is gevestigd, als zijn uitdrukkelijken wensch te kennen gegeven, dat onvoorwaardelijk gunstig moet worden beschikt op verzoeken van Inlandsch onderwijzend personeel aan scholen, waar de vervroegde schoolsluiting op Vrijdag nog niet is ingevoerd, om op dien dag de godsdienstoefening in de missigit te mogen bijwonen. Voorts heeft hij er op gewezen, dat de bepaling van Stbld. 1914 No. 762, dat schoolcommissies bevoegd zijn om voor scholen, waarvan het meerendeel der leerlingen den Mohamedaanschen godsdienst belijdt, aan deze te vergunnen voor het einde van den schooltijd de school te verlaten in gevallen, waarbij verzoeken als hierbedoeld door ouders van leerlingen ten behoeve van dezen worden gedaan, met de noodige vrijgevigheid dienen te worden toegepast. *(Kaoem Moeda).*

Japansche Ondernemingsgeest. De Japanners gaan stelselmatig voort ondernemingen op Borneo en Sumatra te grondvesten. Wat betreft de rubberplantages kan gemeld worden, dat de „*Mitsubishi Company*" nu 1500 bouws in Noord-Borneo heeft gekregen en Mr. Kulhara 2800 bouws. Laatstgenoemde Japanner heeft verder in Noord-Borneo nog 25.000 bouws aangevraagd. In Serewak heeft de „Suzuki Shoten" van Kobe reeds twee ondernemingen kunnen aankoopen, n.m. één van 2000 bouws en één van 1000 bouws. De heeren Endo Tacao, Urabi Jofu c. a. houden zich nu bezig met de installatie van een rubberfabriek, de Dailo Gomei Caistra in Britsch-Borneo en hebben daarvoor een kapitaal van 5 millioen Yen bijeengebracht. Ook aan de Suikerindrustrie schenken de Japanners aandacht. De Shokusan Suzo Kaistra heeft een overeenkomst aangegaan met de Nanyo Sangyo Kaistra en deze beide concerns koopen nu kleine Inlandsche suikerfabriekjes in Nederlandsch-Borneo op. De oprichting van een groote suikerfabriek op Sumatra, de Nanyo Seito Kaisha met een kapitaal van 6 millioen Yen is nu in voorbereiding. Verder zijn nog verscheidene Japansche corcerns bezig met het voorbereiden van andere industrieele ondernemingen in N.-I., voornamelijk met betrekking tot petroleumwinning en mijnbouw *(Kaoem Moeda).*

Tjap „Indië-Weerbaar." De firma Everard en Co. te Amsterdam-Semarang had de aardige gedachte voor haar verschillende artikelen een merk te vervaardigen, dat aan „Indië-Weerbaar" herinnert. In de beschrijving lezen wij: Het merk stelt voor een bergachtig terrein met op den voorgrond een naar links gekeerden, op wacht staanden soldaat, boven wiens hoofd op twee regels voorkomen de woorden: „T j a p I n d i ë W e e r b a a r". De soldaat is in volle wapenrusting. Zijn opgetrokken linkerbeen heeft hij op een voor hem liggend rotsblok geplaatst. In zijn linkerhand, welke op zijn linkerdijbeen rust, houdt hij den loop van zijn geweer. Op den achtergrond ziet men een tempelruïne. *(Kaoem Moeda).*

WAT DE CHINEES VERTELT.

„Adhi Darmo". De *Perniagan* heeft 't over een Inlandsche vereeniging te Djokdjakarta van bovengenoemden naam, beteekenend „*het Arbeidsleger*" en zich ten doel stellend: het leveren van bedienden, doch tevens van projecten van huizen, van brandhout en van vroedvrouwen; het verleenen van rechterlijken bijstand in zaken, en nog honderd andere dingen meer. Indertijd deed de politie een overval in een dobbelhuis en legde de hand op eenige beruchte beroepsdobbelaars, die naar den landraad werden verwezen. De zaak kwam voor, de beklaagden werden bijgestaan door den rechtskundigen raadsman van „*het Arbeidsleger*" (departement juridische zaken) die de verdachten met veel vuur en talent verdedigde, hetgeen echter niet wegnam. dat zij respectievelijk 6, 6 en 4 maanden gevangenisstraf kregen. „*Het Arbeidsleger*" verdedigt niet alleen dobbelaars, tegen een net honorarium, maar kort geleden kwam er ook een officieel schrijven van genoemd leger bij den assistent-resident (van Djokdjakarta), waarin werd medegedeeld, dat de inlander X. in kampong Sosrowidjanan een clandestien dobbelhuis hield. Of de politie daar maar eens inval wilde doen, om aan dit snood bedrijf een eind te maken. Snapt de lezer er iets van? zoo vraagt de schrijver en vervolgt: De inconsequentie is slechts schijnbaar. Als Mas X. nu overvallen wordt en terecht moet staan, zal hij natuurlijk tegen afstand van de noodige guldens worden verdedigd door het „rechtskundig" departement van „*het Arbeidsleger*". Zoo besluit schrijver.

Verschillende Behandeling. In de *Sin Po* klaagt een schrijver uit Buitenzorg over het verschil in behandeling tusschen Europeanen en Chineezen, een verschil, dat men nu als 't ware opzettelijk heeft willen doen voelen. Tegen het einde van 1917 heeft de Telefoondienst aan den kant van den Bantamweg de Europeesche buurt tot aan het Chineesche kamp een geul gemaakt om daarin de kabel te leggen. Toen dit was geschied, was de geul eerst met zand gevuld, waarboven op een laag van stuk-gestampte tegelsteenen, terwijl verder aangevuld werd met de uitgegraven aarde. Het spreekt van zelf, dat de als zoodanig bewerkte weg een hinderlijk dijkje heeft gekregen. Aan het gedeelte van de Europeesche buurt toog men dadelijk aan het werk, om het heuveltje weer gelijk te maken met het overige gedeelte van den weg, doch in het Chineesche kamp schijnt men hieraan nog niet gedacht te hebben. De Chineezen, die met het front van hunne woonhuizen en toko's nogal last van dezen tot een papperige massa geworden heuvelrug ondervinden, beklaagden zich bij den chef van den Telefoondienst, die hen naar den Gemeenteraad verwees, omdat de verdere afwerking van den weg aan dit lichaam heette te zijn overgedragen. De gemeenteraad was echter van meening, dat eerst een positieve opgave van den Telefoondienst moest worden afgewacht, hoeveel deze wel over heeft voor het door den gemeenteraad op te knappen karreweitje. En daarmede mochten de Chineezen, die in de eerste klasse van de wegenbelasting worden aangeslagen, zich voorloopig tevreden stellen.

Privaatrechterlijke Toestand. In het vorige jaar is bij Staatsblad No. 129 — alzoo de *Perniagan* — een regeling opgenomen van den privaatrechterlijken toestand van de Chineezen, welke zal gelden voor Java en Madoera, de gewesten Sumatra's Westkust, Tapanoeli, Benkoelen, Oostkust van Sumatra, Menado, Celebes en onderhoorigheden, Amboina, Ternate en onderhoorigheden. Daarbij is het voor Europeanen geldend Burgerlijk Wetboek (behalve o. m. de bepalingen op den Burgerlijken Stand, waarvoor een afzonderlijke regeling is getroffen en die betreffende de voltrekking van huwelijken) en het Wetboek van Koophandel nagenoeg geheel op de Chineesche ingezetenen van toepassing verklaard. In de *Javasche Courant* van Februari van dit jaar is een Koninklijk Besluit afgekondigd, waarbij in verband met evenbedoelde, nog niet in werking getreden regeling ook de noodige wijzigingen zijn gebracht in het reglement op de Rechterlijke Organisatie, volgens welke de Chineezen, op wie de regeling van toepassing is, in rechtszaken gelijkgesteld worden met Europeanen en met dezen gelijkgestelden. Zoo is daarbij bepaald, dat de landraden de gewone dagelijksche rechters zijn van de eigenlijk gezegde Inlanders en — met uitzondering voor zooveel betreft burgerlijke zaken, van Chineezen op wie de ordonnantie van 29 Maart 1918 (Stbld. No. 129) toepasselijk is, van alle met Inlanders gelijkgestelde personen, ook wanneer deze door Europeanen, met dezen gelijkgestelde personen of Chineezen, op wie evenbedoelde ordonnantie van toepassing is, in rechten worden betrokken. Ook is thans reeds wijziging moeten worden gebracht in het met 1 Januari j.l. in werking getreden Wetboek van Strafrecht, in verband met de in het reglement op het houden van registers van den burgerlijken stand voor de Chineezen (Stbl. 1917 No. 13) bekende *tusschenpersonen van den burgerlijken stand;* dit zijn personen door het Hoofd van gewestelijk bestuur aangewezen bin-

nen het ressort van den ambtenaar van den burgerlijken stand (dit is voor Europeanen), bij wie aangifte van geboorten of van sterfgevallen zou worden gedaan, wanneer de belanghebbenden meer dan tien paal verwijderd wonen van het kantoor van den ambtenaar. Verder is ook in de regeling op de gemengde huwelijken verandering gebracht als gevolg van de instelling van een burgerlijken stand voor Chineezen. Eindelijk is de Gouverneur-Generaal gemachtigd om de reglementen tot regeling van het rechtswezen in de Buitenbezittingen op gelijke wijze te wijzigen. Eerst wanneer ook deze wijzigingen zijn aangebracht zal de nieuwe wetgeving in werking worden gesteld.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Het streven van Engeland in Perzië.

In de Deutsche Kolonialzeitung van 20 April j.l. wijdt G. Buetz een artikel aan dit onderwerp. Zoolang als Eng. in 't bezit van Indië is en Beloetschistan onder zijn invloed gebracht heeft, streeft 't ook naar een machtstelling in Afganistan en Perzië. Perzië vormt een der twee invalspoorten naar Indië; een voornaam deel van den overland weg naar Indie loopt over Perzisch gebied en Perzië is 't voorland tegen Rusland. Zonder Perzië kan de droom Kaïro-Calcutta niet tot verwezenlijking komen. Met Rusland is Eng. in 't geheim of openlijk steeds aan 't ijveren over Perzië geweest. Terwijl Eng. zich in Zuid-P. trachtte in te werken, strekte R. zijn hand over Noord P. uit.

Toen in 1883 de bouw van de Anatolische- en van de Bagdadbaan aan de orde kwam, zag E. in Duitschland een nieuwe mededinger in de P. aangelegenheden. E. en R. bleven samenspannen tegen dezen invloed.

In 1907 verzekerde een overeenkomst de onverdeelbaarheid en onafhankelijkheid van P., maar wezen E. en R. zich ieder een invloedssfeer toe, waarvan men de verstrekkende bedoeling kent. De militair-politieke invloed van R. breidde zich over de noordelijke provinciën Aderbeidschan en Choranssan uit, in verband met een spoorweg- en straatwegenplan. Zonder zich aan 't inzicht van P. te storen werd aan de baan van de grensplaats Dshoelfa naar Tebris doorgewerkt. De „banque Russe d'escompte'' wierp zich als concurrente op van de Eng. „Imperial bank of Persia''. De mededingers hadden zich, door de toewijzing aan ieder van een sfeer, blijkbaar toch niet losgemaakt van onderlinge bestrijding, zooals ook bleek, uit 't opzetten der Z. Persische bergbewoners door R. tegen de uitvoering van 't Britsche spoor- en wegenplan. In 1913 moest zelfs een klacht ingediend worden daar de concessie voor de baan van Mohammerah naar Choremabad (Perzische golf) hierdoor waardeloos werd. Terwijl E. de, onder leiding van Zweedsche officieren staande gendarmerie steunde, deed R. alles wat in zijn vermogen was om haar tegen te werken.

Bij 't uitbreken van de wereldoorlog werd de verhouding niet beter, niettegenstaande men bondgenooten was. R. troepen rukten Aderbeidschan en Chorassan binnen. Met den val van 't Tzarisme kwam hieraan een einde. 't Leek nu of E. vrij spel zou krijgen, maar de Duitsch-Turkische invloed kwam zich thans juist krachtiger aanmelden.

De middenrijken willen P. in geen geval tot bodem voor E. koloniaal-politiek zien worden. E. is toch al in 't voordeel gekomen doordien R. zijn invloed ook uit Afghanistan heeft teruggetrokken. Wel kan Turkije er naar streven een driebond te verkrijgen tusschen de mohamedaansche staten Afghanistan, Perzië, Turkije, maar de inwerking op Afghanistan zal dan toch een indirecte blijven. Perzië is een buurstaat van Turkije, daar kan dus rechtstreeksch contact worden verkregen. Tegenover den invloed van E. in de provinciën Arabistan, Farsistan, Laristan, Kirman, Kohistan en Mekran moet een T. invloed aan de Mesopotamische grens gesteld worden. De R. invloedssfeer moet in een T. worden omgezet. Dit kan geschieden van uit 't nieuw verworven gebied van Erivan en van het Wan-meer. De Bagdad-baan herwint weer haar volle beteekenis. Volgens den schr. heeft T. hierbij geen veroveringsplannen (!?), 't gaat er alleen om den invloed van E. tegen te gaan. In 't vredesverdrag met R. hebben de centrale mogendheden de onafhankelijkheid van Perzië verzekerd, dit te bevestigen is 't eenige streven.

Engeland heeft er groot belang bij Perzië te beheerschen als verbindingsweg tusschen zijne over Azië verspreide deelen, en als afzetgebied voor zijn textiel- en metaal-nijverheid, terwijl 't door de „Anglo-Persian Oil company'' geld in 't land brengt en E. tevens bevoordeelt. In de handelsbeweging nam E. een zeer voorname plaats, D. was in opkomst en zal na den oorlog de verloren plaats, met werken, weer willen innemen.

De oproep tot den heiligen oorlog door den sultan van Turkije, de los-van-Engeland-beweging in Indië, die ook in Afghanistan weerklank heeft gevonden, hebben Perzië tot zelfbewustzijn gebracht. Toch staat P. niet krachtig genoeg om zich dadelijk zonder steun van buiten te kunnen redden. 't Land is niet productief genoeg gemaakt, zoodat invoer van levensmiddelen noodig is. Vooral R., Armenië, Mesopotamië voorzagen hierin, uit andere landen werden echter ook voedingsartikelen ingevoerd. De tegenwoordige toestanden in R. en 't verbreken van de gemeenschap met andere landen werken op P. in, de prijs der levensmiddelen is tot ongekende hoogte gestegen. Bovendien heeft P. een groote schuldenlast. De lust tot 't vormen van rooverbenden heeft vrij spel, de veiligheid laat zeer veel te wenschen over.

Volgens Buetz is de redding te verkrijgen, wanneer D. de hand hiertoe uitsteekt. De P. rijstuitvoer, die in 1912 reeds 14.227.000 kran bedroeg, die van gedroogde vruchten, rubber, huiden, opium, kome onder D. leiding, volgens 't voorbeeld van E. worde een plan voor betere verkeerswegen doorgevoerd. P. zal liever met T., dan met E. samenwerken, dat eigenlijk zijn natuurlijken vijand is. En T. en D. zullen één lijn trekken, die inderdaad op 't welzijn van P. gericht is, terwijl E. alleen uit zelfzucht handelt. Perzië aan E. overgeven beteekent Indië dubbel voor E. bevestigen.

Deze beschouwingen hebben verfrischte actualiteit gekregen door 't bericht van 't aftreden van 't P. kabinet, doordien Koerdische benden, onder T. aanvoering Aderbeidschan zouden hebben bezet.

In dit verband kwam ook een Balkan-correspondentie, gedagteekend 18 Mei, in de N. R. C. juist ad rem. Zij heeft menig punt van overeenstemming met het artikel uit de D. Kolonialzeitung en vult dit deels aan, waarom wij er nog 't een en ander aan ontleenen.

Bij rondzendnota van 24 April zond de Sjah het zeer belangrijke besluit aan alle landen, waarmede P. in diplomatiek verkeer is, dat de P. regeering als van geen waarde beschouwt alle verdragen, welke haar in de laatste jaren zijn opgelegd, met name het verdrag van 1907 tusschen R. en E. gesloten. 't Besluit was reeds een half jaar te voren genomen en aan de gezanten te Teheran medegedeeld, maar de afsluiting, waarin P. gehouden werd, belette 't naar buiten bekend te maken, totdat de T. hun Oostelijke provinciën tot aan de P. grens hadden heroverd. Nu is de telegrafische- en postgemeenschap weer hersteld.

Daar dit ontwaken van P. veel overeenkomst vertoont met de eveneens eigenmachtige opheffing door de Porte in September 1914 van de z.g.n. capitulatieverdragen, heeft 't in T. veel instemming gevonden.

De stroefheid tusschen de twee groote Mohamedaansche staten, welke voortkwam uit de godsdienstige geschilpunten tusschen de T. Soenieten en de P. Sjiieten heeft plaats gemaakt voor toenadering en waarschijnlijk zou P. zich bij de groep van de middenrijken hebben aangesloten, indien 't hiertoe over een voldoende militaire macht had beschikt.

Na 't aftreden van 't de Entente welgezind kabinet van prins Farman, trad 't ministerie Moestafi Memalik op, dat een zuiver nationale politiek wenschte te voeren. 't Was samengesteld uit ontwikkelde en onafhankelijke mannen, die meerendeels eenigen tijd in Europa hebben doorgebracht.

De R. politiek trok zich uit P. terug; 't ijveren van den E. gezant Marling kon 't besluit om de capitulaties op te heffen, niet voorkomen. Alle verdragen en overeenkomsten, welke schadelijk zijn voor de ontwikkeling van P., zijn nietig verklaard. Aan de betrokken mogendheden is voorgesteld, ze door andere te vervangen, die slechts bepalingen zullen bevatten, die de P. regeering aannemelijk acht. De E. gezant heeft er zich „voorshands'' en onder uitdrukkelijk protest bij neergelegd.

De verklaring van 't vredesverdrag van Brest-Litowsk, waarbij P. en Afghanistan als vrij en onafhankelijk worden erkend, heeft tot een terugkeer van de D. en T. gezanten naar Teheran doen besluiten. Politieke en economische zendingen zullen de toenadering bevestigen en dadelijk in practischen geest omzetten. De correspondent besluit aldus:

Perzië gaat dus een nieuwe toekomst tegemoet. Van de vrijmaking van Perzië van de Britsche en de Russische voogdij ook op handels-, financieel- en economisch gebied zullen alle andere landen, welke met Perzië in die opzichten in betrekking staan, voordeel kunnen trekken. Hiertoe behoort ook Nederland, dat in 1914 de vierde plaats vond in de statistieken van den Perzischen uitvoer, terwijl de invoer van Nederlandsche waren belangrijk kan worden vermeerderd. Daarom zullen die landen zich reeds nu zonder verwijl moeten gaan beijveren; en in verband daarmede treedt zooveel te meer de wenschelijkheid op den voorgrond onzen gezantschapspost en de consulaten, welke wij in Perzië hebben, weer met eigen titularissen te bezetten.

Reeds sinds meer dan vier jaren is de post van consul-generaal met den titel van gezant te Teheran vacant en worden onze belangen in Perzië waargenomen door het gezantschap van Italië, dat ook al sedert drie jaar door een tijdelijk zaakgelastigde wordt beheerd. Van de drie onbezoldigde Nederlandsche consulaten in Perzië, is dat te Ahwas geheel onbezet en wordt dat te Bender-Boesjier aan de Perzische golf waargenomen door den Britschen consul-generaal. Alleen te Teheran is de behartiging van onze consulaire belangen uitstekend toevertrouwd aan den daar reeds lang gevestigden Nederlandschen koopman J. P. de Hoog.

Ook die en ook daar.

Volgens de Daily Express heeft China besloten de daar aanwezige Duitschers uit te wijzen. De hierdoor getroffenen zijn meest mannen van zaken met hun gezin. 't Besluit zou een kleine 10000 personen omvatten, die als geinterneerden naar Australië worden gebracht.

Canadeesche troepen.

Na 't verzet van de Fransch-Canadeezen tegen de invoering van militairen dienstplicht, valt 't mee, dat zij zich, nu de wet er eenmaal door is, blijkbaar bij den maatregel neerleggen. Generaal Newburn, minister van landsverdediging in Canada, was bij een bezoek aan 't Fransche gebied getroffen door de uitnemende houding der gevormde bataljons. De recruteering op 't platte land verloopt geheel naar wensch. 't Verlangen teekent zich om te zorgen, dat 't contingent van Quebec de vergelijking zal kunnen doorstaan met dat van de Engelsche provinciën van Canada.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Jaarboek Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap.

Bij J. M. de Bussy te Amsterdam is verschenen het jaarboek voor 1918 van het geologisch mijnbouwkundig genootschap voor Nederland en Koloniën. De mededeelingen, welke onmiddellijk betrekking hebben op het genootschap zelve, worden voorafgegaan door beknopte levensbijzonderheden (met portret) van den in 1916 afgetreden chef van het mijnwezen in Indië, A. H. van Lessen.

Locale Belangen.

In afl. 16 van jaarg. V van „Locale Belangen" schrijft Mas Goenang Tembaga een artikel over de politiek der Indische gemeenten, waarin o.a. de vraag behandeld wordt of het gasbedrijf der Ned. Ind. Gas Mij. in 1919 dient overgenomen te worden. — Onder het opschrift „Een nieuwe koers" spreekt Z. den wensch uit, dat omtrent de totstandkoming van algemeene voorschriften door de Regeering meer openbaarheid zal worden betracht; z.i. is de Volksraad het lichaam dat te dezer zake licht in de volslagen duistenis zal kunnen brengen.

Als Bijlage bevat deze afl. „Mededeeling No. 25", inhoudende het verslag der bijeenkomsten ter gelegenheid van het zevende decentralisatiecongres op Zondag en Maandag 27 en 28 Mei 1917 te Soerabaja. Onderwerp: „Dagelijksch bestuur en verkiezingen voor gewestelijke raden."

De Indische Gids.

De Juni-afl. opent met een opstel van Dr. T. J. J. Gori: „Is het toelaatbaar, dat de Nederlandsche wet aan den mensch een bescherming onthoudt, waarmede zij het vee begunstigt"? Schr. laakt de jongste hooger onderwijswet van 15 Dec. 1917, die wel aan het vee aandacht schenkt (al. 2 van art. luidt: het onderwijs omvat zoowel de studie der veeartsenijkundige wetenschap voor de gematigde luchtstreek als die voor de tropen) doch aan den mensch niet denkt. Men kan zich verwonderen, verbazen, misschien zelfs ergeren, dat een hoogleeraar in de geneeskundige wetenschappen voor de keerkringsgewesten een onbekende grootheid is aan de rijks universiteiten; zelfs voor een buitengewoon hoogleeraar, een lector of een privaat-docent is er geen plaats ingeruimd.

Over de Minahassa en het Minahassavolk houdt A. L. Wawo-Runtu eene beschouwing, waarin schr. o.a. een pleidooi houdt voor de instelling van een gewestelijken- en gemeenteraden in dat gebied. Menado, de hoofdplaats van 't gewest waartoe de Minahassa behoort, met een bevolking van pl.m. 250.000 zielen, bleef van een gemeentebestuur verstoken, terwijl b.v. een afdeelings hoofdplaatsje als Blitar op Java er reeds mede begiftigd werd. (Ook Padang, Medan en Makassar op de Buiten-bezittingen verheugen zich in het bezit van gemeenteraden).

A. Doyer geeft het eerste gedeelte eener schets uit het Javaansche volksleven, getiteld: Verborgen stroomingen. Deze schets houdt eene waarschuwing in tegen de gevolgen van fanatiek optreden der Inl. bevolking, zooals dit o.a. kan ontstaan door godsdienstige dweperijen en ophitserijen.

Overigens de gewone rubrieken: Varia. — Revue van brochures, enz. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Oost-Indische Cultures.

Van den 2en druk van Dr. K. W. van Gorkom's Oost-Indische Cultures, opnieuw uitgegeven onder redactie van Dr. H. C. Prinsen Geerligs zijn (bij J. H. de Bussy te Amsterdam) wederom drie afleveringen verschenen (32—34, of deel III, vel 1—9). Dr. A. van Bijlert behandelt er uitvoerig de tabakscultuur in, verduidelijkt door tal van afbeeldingen; in volgende afl. zal deze studie nog worden voortgezet.

Handelingen XVIe Natuur- en Geneeskundig Congres.

Van 12—14 April 1917 werd het XVIe Nederlandsch Natuur- en Geneeskundig Congres te 's-Gravenhage gehouden. Onlangs zijn de „Handelingen" van de bijeenkomsten in druk verschenen (bij Kleynenburg en Co. te Haarlem); de volgende Indische onderwerpen vindt men er in afgedrukt: De Timor-expeditie en hare palaeontologische resultaten, door G. A. F. Molengraaff. — De wetenschappelijke en practische beteekenis van het anatomisch onderzoek der Javaansche houtsoorten, door H. H. Janssonius. — Over vulkanisme en bergvormende bewegingen (in het Zuid-Oostelijke gedeelte van den Indischen Archipel), door H. A. Brouwer.

Jaarverslag Topographische Dienst.

Verschenen is het jaarverslag over 1916 van den topographischen dienst in Ned.-Indië. Evenals zijn voorgangers is het verslag rijk aan inhoud (zoowel wat tekst als illustreering betreft); het is gesplitst in drie gedeelten, n.l. I. Verslag van de verrichtingen van den Dienst; II. Administratief gedeelte. III. Bijdragen van gemengden aard. Deze laatste rubriek is weder bijzonder interessant, gelijk uit de hier volgende gedeeltelijke inhoudsopgave moge blijken. Het meer van Tondano en zijn omgeving, door L. H. C. Horsting. — Beschrijving van eenige meren en gevonden oudheden in de residenties Preanger Regentschappen en Cheribon, door J. M. van Gils. — Het land Depok, door J. W. E. de Ruiter. — Van grauwe grotten en bruisende bronnen en daarmede verband houdende Javaansche legenden, door A. F. Mönnich (beschrijving van grotten en bronnen in de afdeeling Bodjonegoro en Toeban der residentie Remberg, met legenden). — Enkele aanteekeningen omtrent het eiland Bawean, door J. van Hoon. — Aardrijkskundige benamingen in en om Batavia, (vervolg van een artikel in het jaarverslag over 1915) door L. F. van Gent.

Catalogus cliché's enz. Encycl. Bureau.

Door het Encyclopaedisch Bureau te Weltevreden is een catalogus in druk uitgegeven van cliché's, foto's en lantaarnplaatjes. Deze catalogus (een flink boekdeel vormend) is losbladig ingericht, zoodat aanvullingen derhalve gemakkelijk ingevoegd kunnen worden, terwijl de gebiedsdeelen van den Archipel alphabetisch zijn gerangschikt. Hij bevat eene beschrijving der foto's enz. welke van het Encyclopaedisch Bureau tegen een geldelijke vergoeding kunnen worden gekocht of geleend en vooral bij lezingen en voordrachten (en hierbij vooral de lantaarnplaatsjes) goede diensten zullen bewijzen in Indië.

Het is dus een soortgelijke uitgaaf als het Koloniaal Instituut te Amsterdam in 1917 voor Nederland gaf.

Indologenblad.

In het Nr. van 6 dezer een tweetal protest-artikelen tegen den maaregel van den Min. van Koloniën in verband met de eindexamens van den Indischen administratieven dienst. — Verder eene beschouwing van A. te Velde over het nut van samenwerking tuschen ambtenaren B. B. en Zending. — Het vervolg van Th. O. B. G.'s „Een en ander over de wapens der inheemsche bevolking van den Archipel" (Schr. behandelt thans o.a. de ethnologische en symbolische beteekenis van den kris). — Het vervolg der Borneosche schetsen, door U. J. Weg (beschrijving van verschillende feesten der Maleiers). — Ten slotte een overzicht door E. A. Z. eener voordracht van Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan over de ethnologische beteekenis der dierfiguur in de kunst der Inlanders van den Ind.-Archipel en van andere min of meer primitieve volken.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 23: Van der Goot's onderzoekingen over voor de bergcultures belangrijke miersoorten, meer bepaaldelijk de zwarte cacaomier, door Prof. Dr. H. M. Quanjer. — Prijs van suiker in eenige landen op 1 Juni 1918, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De economische cultuur van het suikerriet, besproken door J. Sibinga Mulder. — Bericht omtrent de Gouvernements Kina-onderneming over het vierde kwartaal 1917. — Economisch overzicht van Suriname. — Invoer tot verbruik der voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. Enz.

Het animistisch heidendom als godsdienst.

Over dit onderwerp vervolgt Dr. N. Adriani zijne bebeschouwingen in het Juni-Nr. van „Onze Eeuw". Schr. bespreekt thans den invloed van het heidendom en zijne houding tegenover het Christendom, meer speciaal in de Toradja-landen.

De Grondnoot.

Onder dit opschrift wijdt „Bob" eene bespreking in het jongste Nr. van „De Handel" aan de aardvrucht (arachide, katjang tanah, enz.) welke niet alleen haar belangrijkheid ontleend aan het feit dat zij door velen als een lekkernij genuttigd wordt, doch vooral door haar oliegehalte een belangrijke rol speelt, zoowel in de fabricage van slaolie, als in de bereiding van margarine en zeep. Afkomstig, naar het heet, uit Brazilië, komt de grondnoot tegenwoordig in alle tropische landen voor.

De Tropische Natuur.

De Maart-afl. bevat de volgende bijdragen (meest geïllustreerd): Een paar kilometer geologische wandeling door het Tjisokanbed, door Dr. L. G. den Berger (vervolg). — Een nieuwe tuinplant (Mussaenda erythrophylla), door v. W. — Rimboeleven in Sumatra, door E. Jacobson (vervolg). — Een tocht naar het Diëngplateau (20—29 Jan. 1917), door H. A. B. Bünnemeijer.

De Macedoniër.

In het Juni-Nr. van dit Zendings-periodiek een artikel van H. A. Dijkstra over de zendingsactie der Christelijke Gereformeerde Kerk 1873—1892. — Verder het vervolg van D. K. Wielenga's zeer uitvoerige historische beschouwingen over het eiland Soemba; schr. geeft thans een idee van de wanordelijke toestanden op dat eiland gedurende den tijd dat zekere Rozet posthouder te Melolo was (1890 en volgende jaren). — H. Dijkstra geeft voorts zijn vaste rubriek „Uit mijn camera".

Onze West op het Binnenhof.

Onder dit opschrift in het jongste Nr. van „In- en Uitvoer" een korte beschouwing van F. M. K(nobel), tot uitgangspunt hebbend het onlangs verschenen geschrift van J. M. Plante Fébure: West-Indië in het Parlement 1897—1917. Bijdrage tot Nederlands Koloniaal politieke geschiedenis.

De Taak. Algemeen Indisch Weekblad.

Door tusschenkomst van de firma Nijhoff te 's-Hage ontvingen we van dit weekblad de Nrs. 23—28.

Op enkele bijdragen wordt speciaal de aandacht gevestigd. No. 23: De ontworpen grondhuur ordonantie (vervolg). — Over Javaansche muziek (vervolg). — No. 24: Ardjoena in het Mahabharata. — Een kadaster voor het inlandsch grondrecht. — No. 25: De geneeskundige en hygienische verzorging van het leger. — No. 26: De verkiezing der Inlandsche volksraadsleden. — Ardjoena in het Javaansche gedicht Wiwaha of Mintaraga. — No. 27: Zelfbestuur. — De verkiezing van Dr. Rivai. — No. 28: Voorwaardelijke invrijheidsstelling. — De Inlandsche kunstnijverheid. Het verven met indigo en sogah.

Een en ander over Bali.

In de Banier van 15 Maart het achtste vervolg van „Een en ander over Bali", door v. D.; schr. vermeldt nu een ander over de lijkverbranding (een der uitvloeisels van het Brahmanisme) waarmede vroeger verbonden was de zoogenaamd vrijwillige weduwenverbranding.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van No. 10: De Bataks. IV (godsdienstige stroomingen), door M. Joustra. — De padvinders in Ned.-Indië (vervolg). — Eenzaam, door R. van Dulken. — Glimlachjes en snikjes uit de planterswereld, door Th. Dinger Jr. Ceram-idylle VI.

Molukken-Instituut.

De oprichting van een aantal Instituten, welke zich

ten doel stellen het verzamelen van zoo volledig mogelijke gegevens betreffende de bevolking van verschillende landstreken in Ned.-Indië en het beschikbaar stellen van die gegevens ten behoeve van het welzijn en van de stoffelijke en geestelijke ontwikkeling van die bevolking, heeft ten gevolge gehad, dat van Ambonsche zijde is aangedrongen op de totstandkoming van een Instituut, beoogende nadere aanknooping van betrekkingen met de bevolking der Molukken. Thans is te Amsterdam opgericht het Molukken-Instituut dat in den hooger aangegeven zin werkzaam zal zijn en dat evenals de vroeger tot stand gekomen vereenigingen met gelijk doel, in nauwe samenwerking met het Koloniaal Instituut zal arbeiden. Als archivaris van het Molukken-Instituut is opgetreden de heer A. G. Boes, oud-inspecteur van het Inl. onderwijs in Ned.-Indië. Over de samenstelling van het directorium enz. bevat de Ind. Merc. van 7 dezer (blz. 418) bijzonderheden.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 6 Juli 1918*, ten 2 ure n.m., in het Hotel *De Nieuwe Kroon*", Loolaan te Apeldoorn.

Agenda:

1. Notulen (zie K. W. 30 Mei 1918 No. 22).
2. Bespreking van de agenda voor de jaarlijksche algemeene vergadering.
3. Goedkeuring van de benoeming van de leden van de Commissie van Toezicht op het beheer van het tehuis voor Inlanders te 's-Gravenhage.
4. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

—

N.B. Hoofdbestuursleden, die wenschen deel te nemen aan het noenmaal dat op 6 Juli a.s., ter gelegenheid van de algemeene vergadering, door het Bestuur der Afdeeling Apeldoorn zal worden aangeboden, worden uitgenoodigd zulks vóór 29 Juni a.s. mede te deelen aan den ondergeteekende.

De Secretaris van het Hoofdbestuur,
E. F. GROOSS.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING der Vereeniging op *Zaterdag 6 Juli 1918* ten 2½ ure n.m. in het Hotel „*De Nieuwe Kroon*", Loolaan te Apeldoorn.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K. W. 26 Juli 1917 No. 30).
3. Jaarverslag over 1917 van het Hoofdbestuur (zie K. W. 13 Juni 1918 No. 24).
4. Idem van de Studie-Commissie (zie K. W. 9 Mei 1918 No. 19).
5. Idem van de Commissie voor West-Indië (zie K. W. 2 Mei 1918 No. 18).
6. Idem van den Inlichtingendienst (zie K. W. 2 Mei 1918 No. 18).
7. Rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1917 (zie K. W. 6 Juni 1918 No. 23).
8. Begrooting voor het jaar 1918 (zie K. W. 6 Juni 1918 No. 23).
9. Benoeming van leden van de commissie tot onderzoek van de rekening en verantwoording over het jaar 1918.
10. Voorziening in 7 vacatures in het Hoofdbestuur, ontstaan door:
    a. periodiek aftreden van de leden: Prof. Dr. J. F. van Bemmelen (Groningen), J. P. T. J. Brondgeest (Haarlem), J. H. Calmeijer (Apeldoorn), Mevr. Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs (Breda), F. E. Luitjes (Nijmegen) en Mr. Dr. C. F. Schoch (Amsterdam);
    b. vertrek naar Indië van het lid C. Monod de Froideville (Studentenafdeeling Leiden).

    Gestelde candidaten:

    Amsterdam: 1. Mr. Dr. C. F. Schoch,
    2. C. den Hamer.
    Apeldoorn: 1. J. H. Calmeyer,
    2. Mej. K. Ament.
    Breda: 1. Mevr. Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs,
    2. W. Helms.
    Groningen: 1. H. F. Tillema,
    2. B. A. Kwast.
    Haarlem: 1. J. P. T. J. Brondgeest,
    2. H. F. Wagenaar Reisiger.
    Nijmegen: 1. F. E. Luitjes,
    2. A. E. Kamerman.
    Studenten-Afdeeling Leiden: 1. F. C. Lekkerkerker,
    2. I. J. Bloem.
11. Voorstel tot goedkeuring van:
    a. de benoeming van den heer E. F. Grooss tot secretaris-penningmeester;
    b. de benoeming van den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt tot lid van het dagelijksch bestuur, tevens plaatsvervangend secretaris-penningmeester.
12. Voorstel tot wijziging der statuten en van het huishoudelijk reglement.
13. Bespreking van hetgeen de Vereeniging „Oost en West" zoude kunnen doen ter bevordering van de verkiezing van leden der Staten-Generaal, die door eigen waarneming met Indië bekend zijn en van wie verwacht kan worden, dat zij belang stellen in onze koloniën (zie K. W. 6 Juni 1918 No. 23).
14. Mededeelingen omtrent commisisën, instellingen en werkzaamheden.
15. Vaststelling van de plaats waar de jaarlijksche algemeene vergadering in 1919 zal worden gehouden.
16. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Jaarverslag van het Hoofdbestuur over 1917.

—

I. Algemeene Toestand.

De gevolgen van de droevige tijdsomstandigheden werden ook door de vereeniging gevoeld. De ongeregelde verbinding met onze koloniën, de steeds stijgende prijzen, de verminderde toetreding van nieuwe leden waren belemmeringen voor haren vooruitgang. Toch kan, het vorenstaande in aanmerking genomen, de algemeene toestand niet onbevredigend genoemd worden en kon met de ten dienste staande beperkte middelen nog veel tot stand worden gebracht. En met dankbaarheid kan worden vermeld, dat de Regeeringssubsidie ad *f* 3000 ten behoeve van de vereeniging weder werd toegestaan.

II. Leden.

Het aantal leden ging in het afgeloopen jaar met 38 achteruit en bderoeg op 31 December 1917: 2551.

III. Hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur verloor in het verslagjaar door den dood twee verdienstelijke leden.

Op 3 April overleed de heer L. A. H. Lamie, die sedert het jaar 1907 de afdeeling Arnhem in het hoofdbestuur vertegenwoordigde, en tot kort voor zijn overlijden voorzitter van het bestuur dier afdeeling was. In al die jaren heeft hij met ijver de belangen van „Oost en West" en in het bijzonder die van zijne afdeeling voorgestaan.

Op 26 Mei ontviel ons onze onvolprezen penningmeester, de heer A. A. C. Harting. Met hem is der vereeniging een harer krachtigste steunpilaren ontvallen. De onverdroten ijver, waarmede hij steeds in het belang der vereeniging werkzaam was, tot zijn laatsten ademtocht, kan niet genoeg worden gewaardeerd.

In de Koloniale Weekbladen, resp. van 12 April No. 15 en van 31 Mei No. 22, werd aan hunne nagedachtenis een woord van hulde gewijd. Het is hier de plaats om nogmaals uiting te geven aan de dankbaarheid der vereeniging voor hetgeen zij in haar belang hebben gedaan.

In de jaarlijksche algemeene vergadering van 7 Juli 1917 werden de navolgende leden van het hoofdbestuur, die ingevolge het bepaalde in de 1e alinea van artikel 11 H.R., aan de beurt van aftreden waren, herkozen: R. Zuyderhoff, Ondervoorzitter, Mevrouw M. ten Bosch—Bosscher ('s-Gravenhage), T. Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn), W. H. Scheurer (Leiden) en C. de Vries (Amsterdam).

Terwijl in de plaats van den heer L. A. H. Lamie (Arnhem) werd gekozen: de heer H. J. M. Baumann.

In de vacature van penningmeester werd niet dadelijk voorzien. Door het hoofdbestuur werd, op voorstel van het dagelijksch bestuur, overwogen om den secretaris der vereeniging, den heer E. F. Grooss, die als 2e penningmeester de functie van penningmeester bij de zijne waarnam, blijvend met beide betrekkingen te belasten, hetgeen in de volgende algemeene vergadering zal worden voorgesteld, nadat de mogelijkheid en wenschelijkheid hiervan in de practijk zal zijn gebleken.

Het Hoofdbestuur was op 31 December samengesteld als in bijlage A is aangegeven.

IV. Afdeelingen.

De vereeniging telt 12 afdeelingen, n.l.: te Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht, benevens een Studentenafdeeling te Leiden.

Voor de veranderingen in de besturen der afdeelingen en verdere bijzonderheden zij verwezen naar hare in het Koloniaal Weekblad opgenomen verslagen. [1])

V. Vergaderingen.

De wekelijksche vergaderingen van het dagelijksch bestuur hadden geregeld plaats.

Hoofdbestuursvergaderingen werden gehouden op 28 April, 7 Juli en 27 October.

De jaarlijksche algemeene vergadering had plaats op 7 Juli te Breda.

VI. Stichtingen, Commissiën en Fondsen.

De vereeniging heeft de navolgende stichtingen, commissiën en fondsen:

a. de Inlichtingendienst;

---

[1]) Amsterdam, 28/3, No. 13, Apeldoorn 7/3, No. 10, Arnhem, 7/3, No. 10, Breda, 28/3, No. 13, 's-Gravenhage, 4/4, No. 14, Haarlem, 18/4, No. 16, Leiden, 25/4, No. 17, Nijmegen, 7/3, No. 10, Rotterdam, 25/4, No. 17, Utrecht, 16/5, No. 20.

b. de Studie-Commissie;
c. de Redactie-Commissie;
d. de Commissie voor West-Indië;
e. het Fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen;
f. het Fonds voor bijstand, opvoeding en leiding van in Europa studeerende jongelieden.

Voor den stand van deze instellingen en hare werkzaamheden zij verwezen naar de betrekkelijke, in het Koloniaal Weekblad gepubliceerde verslagen. [2])

De exploitatie van het Koloniaal Weekblad mocht bevredigend genoemd worden, dank zij den ijver en het succes van den verzorger van de afdeeling advertentiën. De redactie blijft er op bedacht om het orgaan steeds belangwekkender te maken en haar trouwen medewerkers zij hier weder dank gebracht voor hun zeer gewaardeerden steun.

Het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau is doodgebloed. Het kleine kapitaaltje, ons door welwillende personen en inrichtingen verstrekt om dit bureau in gang te brengen is in de 5 aren van het bestaan van de instelling langzamerhand opgeteerd. Er ging steeds af en er kwam weinig of niets bij. Toen in de jaarlijksche algemeene vergadering van 3 Juli 1915 besloten was om van de jongelieden, die aan eene plaatsing in Indië geholpen waren, de bescheiden vergoeding voor de kosten tot in-stand-houding van het bureau niet meer te heffen, omdat dit, naar de meening van de voorstellers tegen de waardigheid der vereeniging streed, werd de kwijning der instelling verhaast. De kosten werden niet gedekt door de geringe contributies. De taak van het bureau is nu als onderdeel overgebracht naar den Inlichtingendienst, doch is uiteraard veel meer beperkt.

VII. Werkzaamheden.

Het afgeloopen vereenigingsjaar stond in het teeken van de samenwerking, hetgeen niet anders dan met vreugde kan worden vermeld.

Zoo werd op initiatief en onder leiding van onze Studie-Commissie, in samenwerking met de vereenigingen „Julianafonds”, „Max Havelaarfonds”, „Nederl.-Indische Onderwijs- en Studiekas” en „Tjandistichting”, gesticht een „Centraal Comité voor opleiding van Indische jongelieden in Nederland”, teneinde eenheid te brengen in de behartiging der belangen van de hier te lande studeerende Indonesiërs. Terwijl te Batavia, onder den naam van „Voorlichtings-Commissie voor opleiding van jongelieden in Nederland”, een subcommissie zal worden ingesteld.

Verder trad onze vereeniging toe tot de navolgende instellingen:

a. de Vereeniging „Koloniaal Onderwijs-Congres”;

b. het „Centraal Comité voor Indische lezingen en leergangen”, dat behalve de bevordering van Indische leergangen voor onderwijzers, beoogt eenheid en samenwerking te brengen bij de te houden propagandalezingen over onze koloniën;

c. de „Centrale Nationale Commissie”, welke zich ten doel stelt de samenwerking te bevorderen tusschen de vereenigingen en instellingen, die werkzaam zijn in nationalen geest.

Ten slotte werden besprekingen ingeleid met het „Nationaal Secretariaat” ten einde de mogelijkheid van samenwerking te overwegen.

2. Een lang gekoesterde wensch van onze vereeniging, om een tehuis op te richten voor de hier te lande vertoevende inlanders uit den dienstbaren stand uit onze overzeesche bezittingen, waarin zij, die tijdelijk buiten betrekking zijn geraakt, een onderkomen, en waar allen een gezellige plaats van samenkomst, in overeenstemming met hunne zeden en gewoonten kunnen vinden, heeft groote kans op verwezenlijking. Een verzoek om Regeeringssteun werd door den Minister van Koloniën welwillend ontvangen, en Z.Exc. gaf het bestuur in overweging, in overleg met den Regeeringsadviseur, den Oud-Resident G. J. Oudemans, een gemotiveerd voorstel en een begrooting van kosten in te dienen. Zulks is geschied en het uitzicht is geopend, dat ons de gevraagde steun zal worden verleend.

3. Ter verbreiding van kennis van onze koloniën werd weder gezorgd voor een ruime verspreiding van de brochures van onze serie „Staats- en particuliere betrekkingen in Nederl.-Indië” aan de inrichtingen van onderwijs hier te lande. De serie werd uitgebreid met een brochure getiteld: „De Geëmployeerde bij de Rubber-(Caoutchouc-)Cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië”. Een verblijdend verschijnsel mag het genoemd worden, dat telken jare herdrukken van eenige dezer brochures noodig zijn. Zoo zijn in het verslagjaar herdrukken verschenen van de brochures: De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Ned.-Indië” en „De Bestuursambtenaren in Ned.-Indië”, terwijl thans weder herdrukken noodig zijn van de brochures: „De Rechterlijke Ambtenaar in Ned.-Indië”, „De Ingenieur in Ned.-Indië” en „Onze West”.

4. Met hetzelfde doel: verbreiding van kennis en liefde voor onze koloniën, werd op 27 Februari 1917 ter herdenking van den dag, waarop Suriname 250 jaren geleden tot een Hollandsche kolonie werd verklaard, door het Hoofdbestuur een lezing uitgeschreven, waarbij de heeren F. E. Baron Mulert en Fred. Oudschans Dentz zeer interessante mededeelingen over het ontstaan en de geschiedenis van deze kolonie deden hooren.

Door het Hoofdbestuur is een Prijsvraag uitgeschreven voor een tooneelstuk, waarin op den grondslag der erkenning van de algemeene menschenwaarde gekarakteriseerd wordt het besef van de saamhoorigheid van oost en west, in 't bijzonder met betrekking tot Nederland en Nederlandsch-Indië van den aangroeienden geest van toenadering tusschen de verschillende rassen, de erkenning van de behartiging van elks belang als een gemeenschappelijk belang, de ineenvloeiing van het gedachteleven van oosterling en westerling. De gelegenheid tot het inzenden van antwoorden staat open tot einde Juni 1918, wanneer de beoordeeling der ingekomen antwoorden volgen zal en in het Weekblad bekend gemaakt zal worden.

5. De financieele toestand der Vereeniging kan blijken uit de hierbij gepubliceerde geldelijke verantwoording. Hij is bevredigend, maar de verhouding van het bedrag der ontvangen contributies tot de totale exploitatiekosten laat nog zeer te wenschen over. Dit verslag wordt dan ook besloten met een oproep tot alle Nederlanders: Steunt ons streven om meer toenadering te brengen tusschen U en de bewoners van Oost en West; helpt ons door Uwe belangstelling en Uwe geldelijke bijdrage aan de middelen om onze taak meer uit te breiden: de minimum contributie bedraagt slechts *f* 2.50 per jaar.

De Secretaris,
F. F. GROOSS.

BIJLAGE A.

Hoofdbestuur einde 1917.

NAMEN.	FUNCTIËN.	WOONPLAATS.	Jaar van af-treden	AANTEEKENINGEN.
C. R. Bakhuizen van den Brink	Voorzitter	's-Gravenhage	1919	Dagelijksch Bestuur
R. Zuijderhoff	Onder-Voorzitter	”	1920	
H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt	Lid	”	1919	
E. F. Grooss	Secretaris—Wnd.-Penningm.	”	1919	
H. J. M. Baumann	Lid	Arnhem	1920	
Prof. Dr. J. F. van Bemmelen	”	Groningen	1918	
Mevr. M. ten Bosch—Bosscher	”	's-Gravenhage	1920	
J. P. T. J. Brondgeest	”	Haarlem	1918	
J. H. Calmeijer	”	Apeldoorn	1918	
Mevr. Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel—Roelofs	”	Breda	1918	
T. Gerdes Oosterbeek	”	Apeldoorn	1920	
F. E. Luitjes	”	Nijmegen	1918	
Z. G. P. Marcella	”	Rotterdam	1919	
C. Monod de Froideville	”	Leiden	1919	Stud.-Afdeeling
Mevr. J. E. van Oeveren—v. Schaik	”	Utrecht	1919	
H. W. Scheuer	”	Leiden	1920	
Mr. Dr. C. F. Schoch	”	Amsterdam	1918	
C. de Vries	”	”	1920	

[2]) Inlichtingendienst, 2/5, No. 18, Studie-Commissie, 9/5, No. 19. Commissie voor West-Indië, 2/5, No. 18, Fondsen, 6/6, No. 23.

Van de Verificatie-Commissie:

's-Gravenhage, 6 Juni 1918.

Aan de Vereeniging „Oost en West" alhier.

Ons kwijtend van het ons in uwe Jaarvergadering van 1917 verstrekte mandaat, hebben wij — na de in onze handen gestelde boeken en bescheiden naauwkeurig onderzocht te hebben — de eer te rapporteren, dat wij met waardering de, op grond van vroegere opmerkingen, in de inrichting der administratie gebrachte wijzigingen begroeten, en u mogen aanbevelen de Balans per ultimo December 1917 goed te keuren, en mitsdien het Hoofdbestuur voor zijn beheer te dechargeren.

Het is ons aangenaam hulde te brengen aan den ijver en de werkkracht van den heer fungeerend Penningmeester, waardoor het mogelijk is geweest van de zoo omvangrijke administratie eene naauwkeurige en tevens overzichtelijke voorstelling ons ter beoordeeling voor te leggen.

De Commisise van Verificatie,
FOKKER.
C. P. J. BLOK.
A. NOLTHENIUS.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Kennisgave dat het Kantoor en de Leeszaal der Afd. in de Laan van Meerdervoort 187 van *29 Mei tot en met 18 Juni a.s. GESLOTEN* zullen zijn.

Voor inlichtingen wende men zich gedurende dien tijd schriftelijk tot den Secretaris, Ieplaan 1.

Van de Indologen-Vereeniging te Leiden:

Het Bestuur der Indologen-Vereeniging is voor het tijdvak Mei—December 1918 samengesteld als volgt:

I. J. H. P. Le Cocq d'Armandville, praeses;
P. G. G. J. Lubbers, ab-actis;
N. Taylor Kraay, assessor I;
H. J. de Groot, assessor II;

Van de N.V. „Boeatan":

JAARLIJKSCHE VERGADERING van Aandeelhouders van *Boeatan*, in een der lokalen van de Vennootschap *Heulstraat 19, Den Haag*, op *Vrijdag 28 Juni 1918* des n.m. ten 4½ ure.

A g e n d a:

Jaarverslag.
Financieel Verslag.
Benoeming van den Raad van Beheer.
Benoeming der Verificatie-Comm. voor 1919.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor de betrekking van gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië vermoedelijk 10 (tien) en voor die van officier van gezondheid der 2de klasse bij het leger aldaar 25 (vijf en twintig) studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten in opleiding kunnen worden genomen, overeenkomstig de bepalingen van het Koninklijk besluit van 2 Maart 1918 No. 16 en van de bij de beschikkingen van den Minister van Koloniën van 7 Maart en 17 April 1918, 8ste en 9de afdeeling, Nos. 7 en 4, vastgestelde regeling, waarvan kosteloos exemplaren bij voormeld Departement zijn te verkrijgen.

Gegadigden behooren zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden vóór 1 Augustus 1918 bij gezegeld verzoekschrift te wenden tot het Departement van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 3 Juni 1918 No. 127).

Ingezonden.

Geachte Redactie!

Uwe verklaring in 't jongste nummer van dit blad, in te stemmen „met hen, die in de Staten-Generaal meer plaats willen zien ingeruimd aan personen, van wier toewijdende belangstelling voor Oost- en West-Indië men verzekerd kan zijn", heeft schrijver dezes een weinig verbaasd en, eerlijk gezegd, ook een weinig geërgerd. Als lid Uwer vereeniging, sedert haar ontstaan, en trouw lezer van Uw orgaan, meenen we dit te mogen zeggen.

Nu het er om gaat eenige, meest wat heel erge oude, Indische oud-gasten in de Tweede Kamer te werken, breekt ge Uw woord van jaren her, van niet aan de politiek te zullen meedoen, maar toen het er in den loop der jaren en ook nog heel onlangs om ging den meest zekeren waarborg voor die „toewijdende belangstelling voor Oost- en West-Indië" te scheppen middels toekenning aan de Koloniën van het recht van wettelijke vertegenwoordiging in het moederlandsch parlement, hebt ge steeds gezwegen en U afzijdig gehouden, zoowel in goedkeurenden als in afkeurenden zin. Laten we in 't kort nog eens mogen zeggen, waar het voor Indië met dat representatie-recht op aankwam. We citeeren slechts uit een der vele malen te dezer zake schreven, hier en in Indië.

Uit de door Nederland, ook in de laatste jaren, gevoerde koloniale politiek kon als vaststaande worden aangenomen, dat nog voor onbepaalden tijd Indië bestuurd en geregeerd zou worden naar de inzichten van het Nederlandsche volk en de feitelijke heerschappij over de kolonie onverminderd in handen zou blijven van een lichaam, dat daartoe reeds door den aard en de wijze zijner samenstelling ongeschikt is, al komen de inlichtingen der regeering (en in het vervolg de adviezen van den Volksraad) ook eenigermate aan dit bezwaar tegemoet. Prof. de Louter zei al in 1890 in scherp afkeurende bewoordingen, dat een college, gekozen uit en door het Nederlandsche volk, tot behartiging van zijn eigen belangen, de noodige kennis mist om daaraan de beslissing over koloniale vraagstukken toe te vertrouwen. Ongeschikt alzoo, wijl het niet met grondige kennis van zaken weet te oordeelen over de maatschappij, die geregeld moet worden. Van groote beteekenis is voor Indië gebleken zijn woorden, dat de ondervinding van alle koloniale mogendheden leert, dat in een nationale vertegenwoordiging slechts enkelen hart hebben voor de belangen van afgelegen en van het moederland geheel verschillende koloniën, terwijl de groote meerderheid ze onwillekeurig verwaarloost of wel, wat nog erger is, tot speelbal van de politieke partijen verlaagt.

Een protest als dit, staat niet op zichzelf. Andere schrijvers hebben er zich bij aangesloten en betoogd, dat onze wetgever reeds „van nature" incompetent is om als koloniale wetgever op te treden, als gevolg van de omstandigheid, dat hij in Nederland en niet in de kolonie leeft, en daardoor niet den drang ondervindt van de dagelijksche nooden en behoeften van het volk, waarvoor zijn regelingen verbindend zullen zijn. Uit deze en dergelijke overwegingen werd al vóór langer dan een kwarteeuw de eisch geformuleerd, „dat dit deel van ons koninkrijk een eigen wetgevende macht krijgen, levende in Indië zelf, samengesteld uit mannen uit de Indische maatschappij, de Europeesche zoowel als de Inlandsche". (Ind. Tolk van het N. v. d. D. van 11 Maart 1890).

Wat hebben al die protesten en betoogen in de sedert verloopen decenniën uitgewerkt? Indië heeft nu zijn Volksraad gekregen, die geen v o l k s raad is, een vertegenwoordigend lichaam met alleen adviseerende en geen wetgevende bevoegdheid, voorloopig een wassen neus dus. Van een „eigen wetgevende macht" is nog in de verste verte geen sprake. De wetgevende macht in 't moederland blijft zich de volle bemoeienis met de vaststelling der Ind. begrooting en het volle beschikkingsrecht over de Ind. staatshuishouding voorbehouden, als in de roemvolle koloniale periode, toen Nederland belang had bij de ruimste inkomsten en de geringste uitgaven in Indië, toen openlijk verkondigd werd, gelijk destijds in een Memorie van Toelichting brutaal geschiedde, „dat zoolang de koloniale bijdragen de financiën van het Rijk in evenwicht houden, het reeds daarom noodzakelijk, het beheer der koloniale geldmiddelen aan dergelijke regels te binden, als waaraan de moederlandsche gebonden zijn, opdat geen belangrijke uitgaven uit de koloniale geldmiddelen kunnen geschieden zonder voorafgaande machtiging en latere verantwoording." Wat op redelijke gronden al vóór jaren niet meer verdedigbaar heette — die volle bemoeienis, dat volle beschikkingsrecht, bleef gehandhaafd.

Er was volgens velen voor Indië slechts eén uitweg om uit den benauwenden toestand, waarin het ten opzichte van het moederlandsche parlement verkeerde en gehouden werd, te geraken: het verkrijgen van rechtstreekschen invloed op de wetgevende macht hier, middels eigen vertegenwoordiging in dat parlement. En nu zullen we het er niet in den breede over hebben, wat er in den loop der jaren al geschreven en gewreven is over de verkrijging van dien directen invloed, het eenige middel om te voorzien in het permanent heerschende gebrek aan koloniale belangstelling en grondige kennis van Indische zaken in onze volksvertegenwoordiging. Er is geroepen om een Kolonialen Raad, om een Kamer voor Indië, om een Koloniaal Parlement, om een Indisch Bij- of Voor-Parlement, om een Indischen Begrootingsraad, ja om wat al niet.... . een ware Babylonische spraakverwarring lijkt het. En tegenover al die denkbeelden en tusschen dat alles heeft immer op zichzelf gestaan, dat van de toekenning van het representatie-recht aan Indië [1]) van Indië's eigen vertegenwoordiging in 't parlement. Al dat geharrewar heeft tengevolge gehad, dat Indië tot nu toe direct noch indirect invloed verwierf op de vergadering, die de eenige legale uiting — en dan nog alleen voor Nederland! — van den volkswil is.

Met dat representatie-recht is 't eigenlijk een komische vertooning geweest. We zijn er aan gewend geraakt, dit vraagstuk bij elke min of meer gunstige of passende gelegenheid aan de orde te zien stellen. Het is een der vele Indische onderwerpen van jarenlange bespreking en overweging, waarachter het d a c a p o geschreven staat en waarvan Indische journalisten, dank zij hun ruminatie-vermogen, nooit genoeg krijgen. Wij zelf hebben sinds '98, onder pseudoniem, in verschillende Nederlandsche en Indische bladen met onverdroten ijver voor het denkbeeld gekampt. Hoe is 't echter met de kampioenen daarvoor gegaan. Wat door den één — heel in z'n eentje en dus te vergeefs — betoogd en bepleit werd, zagen we later, soms eerst na jaren, door een ander of anderen, natuurlijk ook weer op zichzelf, nog eens dikjes of dunnetjes overdoen. Zoo is de molen draaiende gebleven, echter zonder te malen. 't Had eigenlijk meer van een draaimolen, waarin we elkaar lustig achterna reden. Hadden de legio voorstanders van het vraagstuk in kwestie, die in den loop der jaren daarvoor successievelijk in 't krijt zijn getreden, van den aanvang af één lijn getrokken, dan was die zaak wellicht nu in 't reine. Zoo is Indië blijven steken in 't moeras van den hierboven gewraakten toestand. Een toestand, waarover een uitnemend koloniaal-deskundige als de heer V a n K o l reeds vóór lange jaren, nog vóór zijn Kamerlidmaatschap, met deze woorden den staf brak: „In uitgebreide d e c e n t r a l i s a t i e, in plaats van de bespottelijke centralisatie van heden, waar men in den Haag of Batavia over de meest nietige bestuurszaken beslist, ligt de toekomst van Java. Een Nederlandsch Parlement, dat taal noch geschiedenis van den Javaan kent, geen gevoel heeft voor de volksgebruiken, noch inzicht in den volksaard van den Inlander, geen verstand van zijne lichamelijke en intellectueele behoeften, van zijn leven en wenschen, moet als wetgever volslagen o n b e v o e g d worden verklaard. Het heeft maar al te vaak zijne ongeschiktheid treffend bewezen. **In elk geval zou Java zijne vertegenwoordigers in onze Kamers moeten hebben** (wij onderstrepen), doch beter ware het een afzonderlijke R a a d v a n I n d i ë, uit de besten en bekwaamsten gekozen......" („Land en Volk van Java", 1896).

1) De ondervinding in andere koloniale landen heeft geleerd, dat dit tot groote misbruiken aanleiding geeft.
Red.-Comm.

En wat ons van den kant van het „Koloniaal Weekblad" zoozeer bevreemdt en treft is, dat het nu achteraan komt hinken met zijn betuiging van instemming om personen van zoogenaamde „toewijdende belangstelling" voor de koloniën — men zie het lijstje eens af! — in de Kamer te werken, terwijl het toch al die jaren van strijd voor dat representatie-recht zwijgend heeft toegekeken of zich van den domme hield en de vereeniging „Oost en West" er dus hard aan meegedaan heeft, om de gelegenheid ter verkrijging, langs wettelijken weg, van zulke nuttige menschen in 't parlement te laten voorbijgaan. [2]) Die kwestie is voor 't K. W. een vergeten hoofdstuk gebleven. We weten er van mee te praten. Twee jaar geleden, toen in het vooruitzicht van Grondwetsherziening de zaak weer aan actualiteit en opportuniteit gewonnen had, hebben we met een reeks artikelen „De kwestie van Indië's wettelijke vertegenwoordiging in 'Nederlandsch Parlement" in „De Locomotief" nog eens een laatste poging gewaagd om Indië voor deze zaak wakker te maken en op te roepen. Natuurlijk is deze poging, als alle vroegere van wien ook, hier weer doodgezwegen, en het „Koloniaal Weekblad", dat toch een vaste rubriek heeft voor persoverzichten, waarin wel eens zaken van minder aanbelang aandacht vinden, heeft daaraan als gewoonlijk mee gedaan. Hoever hier dat systeem van doodzwijgen gaat? Ongeveer tezelfdertijd met onze artikelen in de „Loc.", verscheen geheel op zichzelf in de „West Java Crt." — sinds alweer ter ziele — van den hand van den hoofdredacteur, een krachtig pleidooi voor dezelfde zaak. Toen kort daarop deze journalist in Holland kwam, zich bij een vrijzinnige partij aansloot en redacteur werd van een koloniaal bijvoegsel van 't hoofdorgaan, hebben we ons, met het oog op de Grondwetsherziening, gehaast om aansluiting met hem te krijgen in het belang van de propaganda voor ons gemeenschappelijk pogen. De aangezochte kwam op hooge beenen naar ons toe, zegde ons zijn medewerking toe en zou alles in 't werk stellen ter verkrijging van verderen invloed. Wij lekker! Welnu...... we hebben van den heer X. nooit meer iets vernomen, schriftelijk noch mondeling, geen woord, geen syllabe. Ja, er is belangstelling en belangstelling voor Indië!

Om kort te gaan, ons zou 't liever geweest zijn, als het „Koloniaal Weekblad" met de zijnen op zijn onzijdig politiek standpunt was blijven staan. 't Was bovendien voor 90 pCt. van het aangeboden lijstje niet de moeite waard om daarvoor het eenmaal ingenomen standpunt te verlaten.

Met hartelijke dankzegging voor plaatsing.

Hoogachtend,

Rijswijk, 8 Juni '18. A. LE CLERCQ.

2) Die gelegenheid is er juist nu. Red.-Comm.

—

Het door den heer le Clercq bedoelde stuk is niet afkomstig van de Redactie, maar, zooals uit de onderteekening blijkt, ingezonden door het Dagelijksch Bestuur van Oost en West. Het bedoelt een antwoord op de bij dat bestuur ingekomen verzoeken, om eigen candidaten te stellen voor de a.s. verkiezingen. Daartoe achtte het bestuur zich niet bevoegd, maar het had er geen bezwaar tegen, om uit de in de kranten gepubliceerde candidatenlijsten de namen te vermelden van de personen, die door een verblijf of een werkkring in de tropen of door bepaalde studie, gerekend kunnen worden van meer in het bijzonder met Indië bekend te zijn. De namen zijn alphabetisch gerangschikt en gelden personen van allerlei uiteenloopende politieke richtingen. Dat het bestuur daardoor zou zijn afgeweken van het beginsel van Oost en West, van zich niet te mengen in den politieken partijstrijd, ook niet door in het algemeen te verklaren, dat het gaarne in de Staten-Generaal meer leden, die met Indië bekend zijn, zou zien plaats nemen, kan moeielijk worden toegegeven.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Handwerklessen.
- Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Vearts. Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
MAS SAMSI, Leeraar Mal. taal aan de Handelsschool te Rotterdam, Schietbaanlaan 19, Rotterdam — Javaansch. — Maleisch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.